

Til lovforslag nr. L 170. Beretning afgivet af kommunaludvalget den 27. august 1980

Beretning

over

Forslag til lov om ændring af de kommunale styrelseslove

Udvalget har behandlet lovforslaget i en række møder. I forbindelse hermed har indenrigsministeren dels skriftligt, dels i samråd besvaret en række spørgsmål.

Indenrigsministerens skriftlige besvarelser af de af udvalget stillede spørgsmål er optrykt som bilag til beretningen tillige med de tilhørende spørgsmål.

Desuden har udvalget modtaget skriftlige og/eller mundtlige henvendelser fra:

De samvirkende Invalideorganisationer,
En række partigrupper i Københavns
kommunes borgerrepræsentation og
Kommunernes Landsforening.

Som bilag til beretningen er optrykt de skriftlige henvendelser tillige med indenrigsministerens kommentarer hertil.

Udvalget har ikke kunnet tilendebringe behandlingen af lovforslaget inden folketingsårets udløb, men da udvalget må forudse, at lovforslaget vil blive genfremsat i næste samling, har udvalget fundet det hensigtsmæssigt at optrykke det materiale, der har ligget til grund for udvalgets behandling, som bilag til denne beretning, og som nærmere fremgår af nedenstående bilagsfortegnelse.

P. u. v.

HENNING JENSEN,
formand

Bilagsfortegnelse

	Side
Bilag 1	1793
Bilag 2	1839
Bilag 3	1841
Bilag 4	1845
Bilag 5	1851

Underbilag Indenrigsministerens kommentarer heraf 1793

2 af udvalget stillede samrådsspørgsmål og indenrigsministerens skriftlige besvarelse heraf 1839

Henvendelse fra De samvirkende Invalideorganisationer af 26. marts 1980 1841

Underbilag Indenrigsministerens kommentarer hertil 1843

Henvendelse fra en række partigrupper i Københavns borgerrepræsentation af 5. maj 1980 1847

Underbilag Indenrigsministerens kommentarer hertil 1849

Henvendelse fra Kommunernes Landsforening af 8. maj 1980 1851

Underbilag 1 Rapport fra konference om kommunale styreformer og kommunalpolitikeres arbejdsvilkår den 25. april 1980 1867

Underbilag 2 Indenrigsministerens kommentarer til henvendelsen 1867

Udvalgets skriftlige spørgsmål og indenrigsministerens besvarelse heraf

Spørgsmål 1:

Hvem har efter lovforslaget ansvaret for udførelsen af et udvalgs beslutninger?

Svar:

Udtrykket »drager omsorg for udførelsen af ... beslutninger« findes i den gældende lovs § 31, stk. 2, hvorefter borgmesteren drager omsorg for udførelsen af kommunalbestyrelsens beslutninger.

Derimod har der såvel i praksis som i den kommunalretlige teori været usikkerhed om, hvem der drager omsorg for udførelsen af udvalgets beslutninger, se herved betænkning om kommunale styrelsesformer og kommunalpolitikernes arbejdsvilkår m. v., kapitel IV, afsnit 3.2.4. (side 48 f).

Som anført dér skyldes usikkerheden formentlig blandt andet, at udtrykket er uheldigt i relation til kompetenceforholdene i kommunestyret, og det foreslås derfor, at det udgår af lovteksten, jfr. forslagens § 1, nr. 11 (forslag til § 31).

Når der foreligger en lovlig beslutning fra et kompetent kommunalpolitisk organ, og denne beslutning efter sit indhold kræver en aktivitet af den kommunale forvaltning, påhviler det principielt ethvert led i forvaltningen i overensstemmelse med dets arbejdsopgaver og ansvarsområde at medvirke ved udførelsen.

Borgmesteren vil som daglig leder af administrationen være ansvarlig (over for økonomiudvalg og kommunalbestyrelse) for, at sagerne ekspederes på forsvarlig måde, herunder at beslutningerne udføres i et rimeligt tempo. Opstår der problemer i forbindelse med den mere formelle, ledelsesmæssige ekspedition i forbindelse med udførelsen af et udvalgs beslutninger, f. eks. om hvem der skal underskrive anvisninger og lignende, er det borgmesterens ansvar at søge dem løst.

Opstår der derimod tvivl om udførelsen på grund af uklarhed omkring beslutningens materielle indhold, f. eks. vedrørende ud-

formningen af de nærmere betingelser for en byggetilladelse, må det påhvile udvalgsformanden at søge forholdet afklaret, eventuelt gennem en (indkaldelse af og) forelæggelse for udvalget.

Spørgsmål 2:

Finder ministeren det rimeligt at foreslå bestemmelser, der synes at styrke borgmestres og rådmænds stilling i forhold til udvalgsformænds, når der samtidig er foreslået indgrebsmuligheder over for borgmestre og rådmænd, som vægrer sig ved at udføre en lovligt truffet kommunalbestyrelsesbeslutning?

Svar:

Lovforslagets bestemmelser tilstræber en afklaring af kompetenceforholdene i kommunestyret. Dette har medført, at der i et vist omfang foreslås lovfæstet regler, som anses for gældende i praksis, jfr. f. eks. § 1, nr. 10 (forslaget til § 22), hvor udvalgsformandens kompetencer fastlægges, og § 1, nr. 12 (forslaget til § 31 a, stk. 3), hvorefter borgmesterens indgrebsret over for udvalgsbeslutninger udtrykkeligt fastslås i loven.

Der er derimod ikke tilstræbt ændringer i retstilstanden med hensyn til forholdet mellem på den ene side udvalg og udvalgsformænd og på den anden side borgmestre eller rådmænd.

De foreslåede indgrebsmuligheder over for borgmestre, rådmænd og udvalgsformænd i mellemformskommunerne (§ 1, nr. 18, og § 2, nr. 11) berører heller ikke dette forhold, men alene kommunalbestyrelsens muligheder for at skride ind, dersom en af de nævnte personer retsstridigt vægrer sig ved at udføre en lovligt truffet beslutning.

Spørgsmål 3:

Der ønskes oplysning om de årligt ydede diætbeløb i en række typiske kommuner. Det kan oplyses, at det er udvalget bekendt, at

der af Kommuneforeningen for Viborg amt er udarbejdet en undersøgelse over ydede diætbeløb i Viborg amt.

Svar:

På grundlag af de senest foreliggende regnskaber (for 1978) fra 14 kommuner (2 magistratskommuner, 3 forstadskommuner, 4 provinskommuner samt 5 landkommuner) har indenrigsministeriet udarbejdet vedlagte oversigt over udbetalte diæter og vederlag i 1978.

I det kommunale budget- og regnskabssystem er kontoen for udgifter i forbindelse med kommunalbestyrelsesmedlemmer opdelt på

01. Vederlag til borgmestre.
02. Vederlag til udvalgsformænd.
03. Mødediæter.

Herudover registreres en række øvrige ud-

gifter på kontoen, f. eks. pension til borgmestre, uddannelse, repræsentation, telefon m. v. Størrelsen af udbetalingerne af erstatning for tabt arbejdsfortjeneste er ikke registreret særskilt.

I oversigten er til sammenligning anført kommunens indbyggertal pr. 1. juli 1978, antal udvalg samt antal medlemmer i kommunalbestyrelsen.

Endvidere vedlægges en oversigt, fremsendt til indenrigsministeriet af Kommuneforeningen for Viborg amt. Oversigten omfatter udbetalte diætbeløb til kommunalbestyrelsesmedlemmer i kommunerne i Viborg amtsrådskreds i 1979. Kommuneforeningen for Viborg amt har over for indenrigsministeriet oplyst, at dens undersøgelse over ydede diætbeløb endnu ikke er endelig afsluttet, idet enkelte af de anførte beløb kan forventes undergivet mindre korrektioner.

Vederlag og diæter til kommunalbestyrelsesmedlemmer i en række kommuner i 1978

1.000 kr.	Vederlag til borgmestre	Vederlag til udvalgsformænd	Mødediæter	Øvrige udgifter	I alt	Befolkning pr. 1. juli 1978.	Antal udvalg	Kommunalbestyrelsesmedlemmer
Odense kommune.....	266	831 ¹⁾	1.331	782	3.110	167.964	6	29
Århus kommune.....	266	872 ¹⁾	603	651	2.392	244.563	6	31
Horsens kommune.....	229	382	341	580	1.532	54.296	9	25
Roskilde kommune.....	291	219	419	544	1.473	49.456	9	25
Hillerød kommune.....	208	282	310	392	1.192	32.839	7	21
Esbjerg kommune.....	233	205	444	670	1.552	79.142	6	25
Ishøj kommune.....	192	162	248	465	1.067	19.924	6	17
Gladsaxe kommune.....	239	212	365	775	1.591	66.129	10	25
Ballerup kommune.....	240	183	325	579	1.327	49.489	4	25
Års kommune.....	163	133	225	230	751	11.859	5	19
Nysted kommune.....	134	96	174	193	597	6.154	5	17
Hundested kommune.....	134	107	115	228	584	7.676	6	11
Nørre-Rangstrup kommune ..	162	122	258	169	711	9.543	4	17
Purhus kommune.....	147	110	172	137	566	8.665	5	15

¹⁾ Incl. vederlag til rådmænd

Kommuneforeningen i Viborg amt

Udbetalte diætbeløb til kommunalbestyrelsesmedlemmer i kommunerne i Viborg amtskommune i regnskabsåret 1979

Kommune	Antal kommunalbestyrelsesmedlemmer	Gennemsnit pr. medlem	I alt	Kommunalbestyrelse	Økonomiudvalg	Kulturudvalg	Socialudvalg	Teknisk udvalg	Godtgørelse for tabt arbejdsfortjeneste	Diverse
Bjerringbro	19	10.435	198.263	33.194	54.125	27.351	41.747	41.846	0	0
Fjends	15	14.440	216.660	66.889	31.144	33.595	35.707	49.325	5.935	0
Hanstholm ¹⁾	13	13.584	176.591	47.326	33.023	23.134	37.437	35.671	0	0
Hvorslev	15	8.436	126.533	43.624	23.643	11.185	23.666	24.415	0	16.689
Karup ¹⁾	15	11.405	171.077	45.849	31.991	22.411	36.268	34.558	0	0
Kjellerup	17	12.635	214.800	58.369	35.930	35.696	51.062	33.743	228	0
Morsø ¹⁾	21	20.162	423.402	113.472	79.176	55.466	89.761	85.527	5.845	0
Møldrup ¹⁾	15	13.287	199.309	53.415	37.271	26.109	42.254	40.260	0	0
Sallingsund	15	8.445	126.680	33.704	17.046	15.302	36.222	24.406	0	1.549
Skive	21	14.628	307.186	87.452	64.202	37.673	65.281	52.578	9.725	0
Spøttrup ¹⁾	17	9.067	154.141	41.310	28.824	20.192	32.678	31.137	0	0
Sundsøre ¹⁾	15	12.590	188.843	44.560	42.045	21.562	24.077	56.599	0	15.093
Sydthy ¹⁾	19	16.732	317.915	85.201	59.450	41.647	67.398	64.219	0	0
Thisted ¹⁾	21	23.548	494.500	132.526	92.471	64.780	104.834	99.889	0	0
Tjele ¹⁾	15	12.268	184.018	49.317	34.411	24.106	39.012	37.172	0	0
Viborg ¹⁾	21	15.139	317.924	85.204	59.452	41.648	67.400	64.220	0	0
Ålestrup	17	8.870	150.794	42.911	17.508	17.906	45.869	26.600	0	80.342 ²⁾
I alt	291	13.638	3.968.636	1.064.323	741.712	519.763	840.673	802.165	21.733	113.673

¹⁾ Kommunerne har kun opgivet totalt udbetalt diætbeløb. Fordeling på udvalgene er sket efter en beregning, der er foretaget på grundlag af gennemsnit for de øvrige kommuner.

²⁾ Beløbet dækker udgifter til deltagelse i kurser.

Spørgsmål 4:

Ville det ikke være rimeligere at fastsætte en kilometergrænse end at lade kommunegrænsen være afgørende for, om der skal tages hensyn til rejsetiden ved beregningen af diæter?

Svar:

En regel, hvorefter enhver rejsetid ved rejser udover en nærmere fastsat længde skal indregnes i mødetiden, kan næppe give anledning til indvendinger med hensyn til sit indhold. Den vil derimod nødvendiggøre, at medlemmernes mødetid i mange tilfælde må udregnes individuelt.

Den foreslåede regel, hvorefter rejsetiden for rejser, der foregår inden for samme primærkommunes grænse, ikke medregnes ved beregningen af diætstørrelsen, indebærer derimod den store administrative fordel, at man i primærkommunerne som altovervejende hovedregel er fri for indberetninger om og beregning af rejsetid. Mødetiden fremgår umiddelbart af udskriften af beslutningsprotokollen og er ens for alle medlemmer.

Spørgsmål 5:

Finder ministeren det ikke rimeligt at fastsætte, at økonomiudvalget skal bestå af mindst 5 medlemmer?

Svar:

Efter forslaget kan økonomiudvalget – ligesom efter den gældende lov – bestå af 3, 5 eller 7 medlemmer. Også kommuner, der eventuelt indfører det foreslåede mellemformsstyre, jfr. § 1, nr. 17, kan maksimalt have 7 medlemmer i økonomiudvalget.

Hensigten med at fastsætte rammerne for medlemstallet i økonomiudvalget i loven har været at begrænse størrelsen af hensyn til udvalgets centrale funktioner, ikke mindst i det koordinerende arbejde. Efter den oprindelige affattelse af lov om kommunernes styrelse var medlemstallet 3 eller 5, men denne bestemmelse blev dog ændret inden lovens ikrafttræden.

Efter indenrigsministeriets praksis i forbindelse med stadfæstelse af styrelsesvedtægter kan kun kommuner med mindst 10.000 indbyggere have økonomiudvalg på 7 medlemmer.

Ifølge en ikke offentliggjort opgørelse, foretaget i forbindelse med arbejdet i udvalget vedrørende kommunalt udvalgsstyre og magistratsstyre m. v., har 10 kommuner økonomiudvalg på 3 medlemmer.

I udvalgets betænkning (nr. 894/1980) vurderes det (side 66 f), at de gældende regler om økonomiudvalgets medlemstal ikke har givet anledning til vanskeligheder i praksis, og udvalget har derfor ikke fundet anledning til at foreslå ændringer i disse regler.

Jeg kan umiddelbart tilslutte mig denne opfattelse, også i betragtning af, at medlemstallet i kommunalbestyrelsen efter lovens § 5 kan fastsættes til 5.

Spørgsmål 6:

Der ønskes en uddybning af stk. 3 i den foreslåede affattelse af lovens § 18, der indebærer, at økonomiudvalget varetager den umiddelbare forvaltning af personaleanliggender – altså for så vidt angår personale, der henhører under andre kommunale udvalg.

Svar:

Økonomiudvalgets kompetenceområde og virksomhed behandles i betænkningen om kommunale styrelsesformer og kommunalpolitikernes arbejdsvilkår m. v. kapitel IV, afsnit 5.

Økonomiudvalgets varetagelse af den umiddelbare forvaltning af kommunens løn- og personaleforhold behandles indgående i dette afsnit, således blandt andet i afsnit 5.3.2. (Økonomiudvalgets opgaver i henhold til normalstyrelsesvedtægterne), hvor det (side 63) med hensyn til gældende ret anføres:

»Det er endvidere i § 19 (i normalstyrelsesvedtægterne for amtskommunerne) udtrykkeligt fastsat, at økonomiudvalget varetager sager vedrørende løn- og personaleforhold inden for samtlige amtskommunens administrationsområder. Dette svarer til, hvad der, også uden vedtægtsbestemmelser herom, antages at gælde for kommunernes vedkommende.«

Der er endvidere i afsnit 5.3.5. (Forholdet mellem økonomiudvalget og de stående udvalg) foretaget følgende gennemgang af forholdet mellem økonomiudvalg og stående udvalg (side 66):

»Økonomiudvalgets særlige sagsområde kan imidlertid på grund af sin tværgående karakter give anledning til afgrænsningsproblemer i forhold til de stående udvalg, ikke blot indbyrdes, men også i forholdet til administrationen. Der tænkes her på økonomiudvalgets rolle som »personaleudvalg« – en væsentlig del af det område, styrelsesloven beskriver som »almindelige, administrative forhold«. Hvis forholdet blot er, at økonomiudvalgets erklæring indhentes over en udvalgsindstilling, giver spørgsmålet for så vidt ikke anledning til særlige problemer. Dette er tilfældet i en lang række personale-sager inden for de stående udvalgs områder, f. eks. forfremmelses-, ansættelses- og afskedigelsessager, som skal til kommunalbestyrelsen (de kan efter den enkelte kommunes praksis eventuelt afgøres på lavere niveau, og i så fald opstår spørgsmålet slet ikke). Her er situationen ganske parallel med øvrige sager, hvor økonomiudvalgets erklæring skal indhentes.

Vanskeligere bliver det imidlertid i sager af mere generel karakter, f. eks. ved forhandlinger med fagforbund om ændringer i stillingsnormeringen, i spørgsmål om tilrettelæggelse af arbejdstiden og i spørgsmål om organisationsændringer, der rækker ud over en enkelt afdeling. Ofte vil sådanne forhandlinger blive ført af økonomiudvalget, eventuelt ved dets formand eller sekretær. I sager, der berører såvel økonomiudvalget som et eller flere af de stående udvalg samt borgmesterembedet (daglig leder af administrationen), er en klar fastlæggelse af kompetencen under kommunalbestyrelsesniveau ikke altid mulig. Sådanne sager må behandles i samarbejde mellem de berørte parter, og det må formentlig være borgmesterens opgave at søge at etablere dette samarbejde, jfr. princippet i normalstyrelsesvedtægtens § 7, stk. 4, hvorefter borgmesteren kan sammenkalde medlemmerne af to eller flere udvalg til samlet drøftelse af foreliggende sager af fælles interesse. I sidste instans må kommunalbestyrelsen inden for styrelseslovens og -vedtægtens rammer kunne fastlægge den nærmere procedure ved behandlingen af disse sager.«

I afsnit 5.4.2., som indeholder udvalgets overvejelser og forslag til præciseringer med hensyn til økonomiudvalgets opgaver, anføres (side 68 f) blandt andet:

»Udvalget finder, at varetagelsen af personaleforvaltningen er en så betydningsfuld funktion, at den udtrykkeligt bør være reguleret i styrelsesloven. Dermed afskæres også tvivl om lovmæssige bindinger eller forudsætninger i øvrigt vedrørende denne funktions varetagelse. Udvalget har derfor foreslået, at det – i lighed med bestemmelsen i normalstyrelsesvedtægten for amtskommuner – i styrelsesloven fastslås, at økonomiudvalget varetager den umiddelbare forvaltning af kommunens løn- og personaleforhold.

Henlæggelsen af den umiddelbare forvaltning af personaleanliggender til økonomiudvalget betyder naturligvis ikke, at kommunalbestyrelsen dermed er afskåret fra at tage stilling til sager vedrørende disse spørgsmål. Kommunalbestyrelsen kan, dersom den ønsker det, forbeholde sig at træffe den endelige beslutning i alle sager om ansættelse, forfremmelse og afskedigelse af personer i kommunens tjeneste eller i visse nærmere angivne kategorier af sådanne sager. Det skal herved tillige bemærkes, at kommunalbestyrelsen kan træffe beslutning om, at økonomiudvalget generelt eller i et konkret tilfælde skal følge en bestemt fremgangsmåde, f. eks. i ansættelsessager. Desuden må ansættelse og afskedigelse af kommunaldirektør og tjenestegrenschefer anses for så vidtrækkende beslutninger, at beslutning herom må antages alene at kunne træffes af kommunalbestyrelsen, og økonomiudvalgets funktion som personaleudvalg bliver i sådanne spørgsmål alene af indstillende karakter.

Henlæggelsen af personaleforvaltningen til økonomiudvalget betyder ej heller, at udvalget er afskåret fra et overlade det til borgmesteren eller administrationen at træffe visse særlige kategorier af afgørelser. Der skal i denne forbindelse peges på, at borgmesteren dels er formand for økonomiudvalget, og dels er den daglige leder af administrationen, og ikke mindst i sidstnævnte egenskab tilkommer det borgmesteren at træffe afgørelse i almindelige løbende sager om personaleforhold. Dog må borgmesteren her følge økonomiudvalgets beslutninger og retningslinjer.

Derimod vil økonomiudvalget ikke kunne overlade personalefunktionen eller dele af denne til et stående udvalg, idet der i loven udtrykkeligt vil være gjort op med den udvalgmæssige placering af den funktion. Det må dog understreges, at dette ikke er ensbe-

tydende med, at de berørte stående udvalg afskæres fra indflydelse på personalesagerne. Er en personalesag af væsentligere betydning for et stående udvalg, må det pågældende udvalg have lejlighed til at udtale sig. Dette følger af almindelige forvaltningsprincipper og er blandt andet kommet til udtryk i bestemmelsen i § 26, stk. 2, i normalstyrelsesvedtægten for kommuner og i den tilsvarende vedtægt for amtskommuner, hvor det er fastsat, at et udvalg, der agter at foretage dispositioner, der direkte berører et andet udvalgs område, forinden skal forhandle med det pågældende udvalg herom.

Økonomiudvalget vil endvidere kunne fastlægge en ordning, hvorefter det i sådanne tilfælde, hvor der foreligger en indstilling fra et stående udvalg, overlades til formanden (borgmesteren) at træffe afgørelse.

Der vil således kunne tilrettelægges procedurer, der sikrer de stående udvalg en betydelig indflydelse, men det er efter udvalgets opfattelse betydningsfuldt i loven at få fastslået, at økonomiudvalget er personaleudvalg. Økonomiudvalget bliver dermed over for kommunalbestyrelsen generelt ansvarligt for personaleforvaltningen, og det gælder uanset en eventuel delegation af beføjelser til borgmesteren eller administrationen. En lovmæssig fastlæggelse af økonomiudvalget som personaleudvalg vil endvidere betyde, at det ej heller er muligt for kommunalbestyrelsen at træffe beslutning om henlæggelse af personaleforvaltningen eller visse dele heraf til et andet udvalg.

Bortset herfra er der imidlertid ikke tale om nogen selvstændig kompetence for økonomiudvalget, idet kommunalbestyrelsen som nævnt kan træffe afgørelse i enhver personalesag, ligesom det tilkommer kommunalbestyrelsen at fastlægge regler for personaleforvaltningen, f. eks. vedrørende ansættelsesprocedurer, tjenestefrihed m. v.«

Som det fremgår af bemærkningerne til § 1, nr. 8 (forslaget til § 18, stk. 3) er udvalgets overvejelser lagt til grund ved udformningen af forslaget til ny affattelse af denne bestemmelse.

Spørgsmål 7:

Finder ministeren det rimeligt, at en udvalgsformand kan afsættes i løbet af valgperioden?

Svar:

Reglerne om formanden for de stående udvalg er behandlet i betænkning om kommunale styrelsesformer og kommunalpolitikernes arbejdsvilkår m. v., kapitel IV, afsnit 7, og kapitel VI, afsnit 3.1.2., hvor det vedrørende udvalgsformændenes afsættelighed anføres (side 162):

»Udvalget har endvidere drøftet en fastlæggelse af valgperioden for udvalgsformændene. Dette støder imidlertid på den betænkelighed, at en formand f. eks. på grund af partipolitiske ændringer i perioden kan komme i uoverensstemmelse med flertallet i udvalget, og at udvalget i så fald næppe vil fungere godt. I praksis ville dette problem måske i reglen blive løst derved, at formanden af sin partigruppe presses til at gå af, men ud fra styrelsesmæssige betragtninger synes en uafsættelighed dog at være forbundet med så store betænkeligheder, at den ikke bør indføres. Hertil kommer, at udvalgsformændene ikke som borgmesteren har del i den daglige ledelse af kommunens anliggender, således at et tilsvarende krav om kontinuitet ikke består for så vidt angår disse stillinger, sammenlign kap. IV, afsnit 12«.

Jeg kan tilslutte mig den vurdering. Der kan i denne forbindelse henvises til, at en gennemførelse af forslaget § 1, nr. 4 (forslaget til § 16, stk. 7) vil give mulighed for en bedre social sikring af udvalgsformændene, idet der, såfremt der tillægges formændene vederlag, skal fastsættes regler om udbetaling af efterløn (også efter en eventuel afsættelse).

Spørgsmål 8:

Har en udvalgsformand ret til at deltage i og tage ordet i forhandlinger om personalesager i udvalg, hvoraf han selv ikke er medlem?

Svar:

En udvalgsformand har ingen særlig ret til at overvære eller deltage i forhandlinger i udvalg, hvor han ikke er medlem.

Han kan derfor efter forslaget til § 20, stk. 3, alene tilkaldes af et andet udvalg med henblik på »at overvære forhandlingerne, når det er ønskeligt af hensyn til en sags oplysning.« I denne forbindelse vil udvalget kunne lade ham udtale sig om ethvert for-

hold, som kan have betydning for udvalgets behandling af sagen.

Disse begrænsninger gælder naturligvis ikke for økonomiudvalgets formand, borgmesteren, jfr. forslaget § 1, nr. 12 (forslaget til § 31 a, stk. 1).

Med hensyn til udvalgsbehandlingen af personalesager henvises til besvarelsen af spørgsmål 6.

Spørgsmål 9:

Hvilke kommuner har i dag ikke etableret efterløns- og/eller pensionsordning for borgmestrene?

Svar:

Følgende kommuner har pr. 1. april 1980 ikke stadfæstet eller har ophævet allerede stadfæstede borgmesterspensionstillæg.

Fyns amtsrådskreds

Broby kommune

Ejby kommune

Søndersø kommune

Ribe amtsrådskreds

Brørup kommune

Ølgod kommune

Vejle amtsrådskreds

Hedensted kommune

Ringkøbing amtsrådskreds

Thyholm kommune

Viborg amtsrådskreds

Bjerringbro kommune

Sallingsund kommune

Nordjyllands amtsrådskreds

Arden kommune

Nørager kommune

Sejlfjord kommune

Sæby kommune

Åbybro kommune

Års kommune

Spørgsmål 10:

Burde der ikke have været foreslået regler om en egentlig kritisk revision af kommunerne?

Spørgsmål 11:

Er det rimeligt, at den kommunale revision skal kunne blande sig i kommunalbestyrelsens dispositioner?

Svar:

Reglerne om den kommunale revision er behandlet i betænkningen om kommunale styrelsesformer og kommunalpolitikernes arbejdsvilkår m. v., kapitel IV, afsnit 13.

Her refereres udførligt en udveksling af synspunkter mellem rigsrevisionen, statsrevisorerne og indenrigsministeren vedrørende den kommunale revision og revisionens dispositionskritik.

I sin konklusion anfører udvalget (side 112) blandt andet:

»Udvalget er enig med indenrigsministeriet og rigsrevisor i, at beslutninger truffet af den samlede kommunalbestyrelse ikke kan være omfattet af en kritisk revision, medmindre kommunalbestyrelsen selv beslutter det, idet en sådan kritik ville være et indgreb i det indhold af det kommunale selvstyre, som den kommunale styrelseslov har som grundlag. Udvalget kan dog tillige tilslutte sig rigsrevisors udtalelse om, at revisionen under alle omstændigheder bør kunne foretage vurdering af det juridiske, økonomiske og faktiske grundlag for beslutningerne og påpege fejl heri, ligesom revisionen bør kunne fremdrage utilsigtede følger af en disposition, som er truffet af kommunalbestyrelsen. En sådan adgang for revisionen består efter udvalgets opfattelse allerede efter den gældende retstilstand, idet man går ud fra, at udtrykket »økonomisk grundlag« sigter til bevillingsmæssige forudsætninger og lignende.

Udvalget deler imidlertid ikke den opfattelse, som rigsrevisionen har givet udtryk for i beretning nr. 5 1976-77 om den kommunale revisions organisation og arbejdsgrundlag, side 18, og i den endelige betænkning over statsregnskabet for finansåret 1976-77, side 90, og hvorefter det vanskeligt kan begrundes, at der skal gælde principielt forskellige regler for den statslige og den kommunale revisions stilling og kompetence med hensyn til udøvelsen af økonomisk kritisk kontrol. Det er som af rigsrevisionen anført vel rigtigt, at begge reviderer anvendelsen af offentlige midler. Det er imidlertid efter udvalgets opfattelse en afgørende forskel, at den statslige bevillingsmyndighed ligger hos folketinget og anvendelsen af bevillingerne ligger uden for folketinget, medens den kommunale bevillingsmyndighed ligger hos kommunalbestyrelsen, der samtidig selv er ansvarlig for anvendelsen af bevillingerne.«

Jeg kan tilslutte mig udvalgets vurderinger. Forslagets § 1, nr. 15 (forslaget til § 42) udelukker ikke, at den enkelte kommune kan indføre en egentlig økonomisk-kritisk kontrol med dispositionskritik over for de kommunalpolitiske organer, men i konsekvens af de anførte synspunkter omkring det kommunale selvstyre er indførelsen af en revision af dette indhold fortsat frivillig for kommunerne.

Spørgsmål 12:

Vil ministeren overveje at lade spørgsmålet om, hvorvidt der kan ydes vederlag, efterløn og pension til udvalgsformanden, bero på glidende skala med hensyn til indbyggertal op til 40.000 i stedet for som foreslået en fast grænse på 40.000 indbyggere?

Svar:

Ifølge forslagets § 1, nr. 4 (forslaget til § 16, stk. 7) fastsættes bestemmelser om vederlag, funktionsvederlag og efterløn til formændene for de stående udvalg i de udvalgsstyrede kommuner i styrelsesvedtægten.

Det er forudsat, at størrelsen af disse ydelser fortsat vil afhænge af kommunens størrelse og de enkelte udvalgs arbejdsområder, se betænkning om kommunale styrelsesformer og kommunalpolitikernes arbejdsvilkår m. v. (side 162), og indenrigsministeriet må derfor ved godkendelsen af styrelsesvedtægterne påse, at der er et rimeligt forhold mellem disse størrelser.

Ydelserne til disse udvalgsformænd må derfor antages at blive bestemt blandt andet af kommunestørrelsen. Derimod er der efter den opfattelse som kommer til udtryk i ovennævnte betænkning, og som jeg kan tilslutte mig, ikke anledning til at indføre egentlige pensionsregler for formændene, da hvervet fortsat i almindelige udvalgsstyrede kommuner ikke skal være et heltidsjob.

Der er alene i amtskommunerne og øvrige kommuner over 40.000 indbyggere adgang til indførelse af mellemformsstyre efter § 1, nr. 17 (forslaget til § 65). Da der i disse kommuner tillægges udvalgsformændene et større funktionsområde, og der derfor forudsættes tillagt dem et større vederlag, tillægges formændene i disse kommuner også pension. Indførelsen af pension beror således ikke direkte på kommunens indbyggertal, men er en konsekvens af det nye mellemformsstyre

med dets øgede funktionsområde for udvalgsformændene, se herom tillige svaret på spørgsmål 15.

Spørgsmål 13:

Bør det ikke fastsættes, at de forskellige udvalgsformænd i en kommune bør have ensartede beløb i vederlag, efterløn og pension?

Svar:

Som anført i svaret på spørgsmål 12 er det forudsat ved lovforslagets udarbejdelse, at størrelsen af vederlag m. v. til formændene for de stående udvalg er afhængig af den arbejdsbyrde, der er knyttet til hvervet.

Da afgrænsningen af udvalgenes arbejdsområde fortsat – i såvel udvalgsstyrede kommuner som i kommuner, der måtte vælge det foreslåede mellemformsstyre – er et styrelsesvedtægtsanliggende, og således kan variere fra kommune til kommune, er der ikke grundlag for fastsættelsen af ensartede formandsvederlag direkte i loven.

Spørgsmål 14:

Bør der ikke gives mulighed for sekretærbistand til grupperne?

Svar:

Spørgsmålet om praktisk støtte og hjælpemidler m. v. fra kommunens administration til kommunalpolitikkerne behandles i betænkning om kommunale styrelsesformer og kommunalpolitikernes arbejdsvilkår m. v. kapitel VI, afsnit 8.

Med hensyn til støtte til medlemmerne anføres (side 189):

»Derimod er der efter gældende ret intet til hinder for, at kommunalbestyrelsen beslutter at yde en sådan støtte til dens enkelte medlemmer, når den har direkte forbindelse med det kommunale hverv, og ikke har politisk »slagside«. Som eksempler på en sådan støtte kan nævnes sekretærhjælp, kopiering, kursusstøtte, udlån af lokaler, telefonabonnement, evt. udklipsservice, materialer eller faglitteratur osv.«

Med hensyn til spørgsmålet om at stille støtte til rådighed for grupperne anføres det videre:

»Når støtten principielt må stilles til rådighed for de enkelte medlemmer, er det ikke

Bilag til beretning vedr. de kommunale styrelseslove

blot fordi det dermed er lettere at sikre, at støtten anvendes til at forbedre deres muligheder for at varetage det kommunale arbejde, men også fordi partigruppebegrebet ikke er fastlagt i lovgivningen i relation til kommunestyret, se nærmere afsnit 3.2.3. En gruppe i en kommunalbestyrelse vil derfor uden videre kunne opdele sig i et vist antal mindre grupper, eventuelt enkeltmandsgrupper, såfremt dette er fordelagtigt ved modtagelsen af de nævnte ydelser. At støtten stilles til rådighed for de enkelte medlemmer, betyder naturligvis ikke, at denne ikke kan udnyttes gruppevis, f. eks. i form af brug af lokaler til gruppemøder, kopiering og udsendelse af materiale til grupperne, indkøb af litteratur og lignende til cirkulation i grupperne.

Formen for støtte kan selvsagt variere betydeligt afhængigt af formålet og kan eventuelt grænse op til ren økonomisk støtte derved, at der stilles et beløb til rådighed for de enkelte medlemmer til indkøb af bestemte ydelser eller ting. Når det blot sikres, at beløbet kun anvendes til formål, som har nøje sammenhæng med varetagelsen af medlemmets kommunale hverv, kan en sådan ordning næppe frembyde væsentlige styrelsesmæssige betænkeligheder. De kommunalbestyrelser, som etablerer sådanne ordninger, er ansvarlige for, at en sådan sikring er effektiv.«

Det er således allerede efter gældende ret muligt for kommunalbestyrelsen at stille f. eks. sekretærbistand til rådighed for sine medlemmer.

Spørgsmål 15:

Finder ministeren det rimeligt, at udvalgsformænd automatisk er medlemmer af økonomiudvalget i mellemformskommuner?

Svar:

Forslaget om en styrelsesmæssig mellemform mellem udvalgsstyre og magistratsstyre indeholder tre hovedbestanddele:

- 1) forholdstalsvalg af udvalgsformænd
- 2) udvalgsformændenes obligatoriske medlemskab af økonomiudvalget
- 3) vederlag, efterløn og pension til udvalgsformænd.

I betænkning om kommunale styrelsesformer og kommunalpolitikernes arbejdsvilkår m. v., kapitel VII, afsnit 6, redegøres nærme-

re for sammenhængen mellem disse bestanddele.

I kort form kan sammenhængen mellem udvalgsformændenes medlemskab af økonomiudvalget og de to øvrige punkter gengives således:

Den omstændighed, at også mindretal udpeger udvalgsformænd, må antages at medføre et øget behov for koordination af den samlede virksomhed i kommunen. Da en sådan koordination herefter desuden ikke kan foregå i gruppemøder, kan der tænkes under alle omstændigheder at opstå et »formandskollegium« til opfyldelse af dette behov. Hvis ikke et sådant kollegium indpasses i styrelsessystemet, vil det uundgåeligt føre til en konkurrence med det organ, som formelt har ansvaret for koordinationen, dvs. økonomiudvalget. I denne konkurrence vil formandskollegiet stå stærkt, fordi formændene gennem deres vederlæggelse og placering besidder arbejdsmæssige ressourcer og informationer, som økonomiudvalget ikke er sikret tilsvarende. Den magtkoncentration, som kan være en mulig indvending mod udvalgsformændenes medlemskab af økonomiudvalget, opstår således under alle omstændigheder, og det må foretrækkes, at den beskrives i styrelsesloven, således at den reelle kompetence og ansvaret følges ad.

Hertil kommer, at vederlæggelse af udvalgsformændene, som forudsættes efter omstændighederne at kunne honorere en fuldtidsindsats, skaber behov for en fastlæggelse af, hvorledes udvalgsformændenes forøgede arbejdsmæssige ressourcer skal anvendes. Bliver udvalgsformandens vederlæggelse kraftigt forbedret, uden at hans arbejdsopgaver (kompetenceområde) ændres, sker der et brud med den tradition i det danske kommunestyre, at vederlag er knyttet til lovbestemte funktioner. Det må i denne forbindelse bemærkes, at udvalgsformandens opgaver kun i hovedtræk er beskrevet i loven, jfr. forslaget § 1, nr. 10 (forslag til § 22) og bemærkningerne hertil. Uden en beskrivelse af arbejdsopgaverne vil der derfor i mellemformskommunerne foreligge en betydelig risiko for kompetenceafgrænsningsproblemer mellem udvalgsformændene og de øvrige kommunalpolitiske organer.

Endvidere må anføres, at det – såfremt der ikke tillægges udvalgsformændene i mellemformsstyrede kommuner særlige funktioner –

bliver vanskeligt at begrunde forskelle i vederlæggelsen mellem kommuner med og uden mellemformsstyre, når kommunerne er af samme størrelsesorden. Det må her erindres, at indførelsen af et mellemformsstyre er en frivillig sag for kommunerne.

Da det i betænkningen afvises at lade udvalgsformanden få del i udvalgenes kompetenceområde (udvalgsstyret ønskes bevaret) og borgmesterens kompetenceområde (enhedsforvaltningen ønskes bevaret), er medlemskab af økonomiudvalget også af denne grund fundet at være en hensigtsmæssig udvidelse af udvalgsformændenes arbejdsopgaver.

Selv om der som nævnt kan næres betæneligheder ved den koncentration af indflydelse, som udvalgsformændenes medlemskab af økonomiudvalget betyder, er jeg enig i de synspunkter, som kommer til udtryk i betænkningen omkring udvalgsformændenes placering i mellemformsstyrede kommuner.

Spørgsmål 16:

Er vægring i den forstand, som det er udtrykt i lovforslagets § 1, nr. 18, og § 2, nr. 11, kun vægring, hvis et flertal i kommunalbestyrelsen eller borgerrepræsentationen ønsker at forfølge den?

Svar:

De beføjelser, som forslaget § 1, nr. 18, og § 2, nr. 11, anviser i tilfælde af vægring, tilkommer kommunalbestyrelsen. De øvrige myndigheder, der omtales i bestemmelserne, nemlig indenrigsministeriet og domstolene, skal alene sikre, at kommunalbestyrelsen ikke misbruger sine beføjelser, dvs. sikre, at de alene anvendes, når der foreligger et retsstridigt forhold.

Dette hænger sammen med, at det er kommunalbestyrelsen, der har det overordnede ansvar for kommunens virksomhed, jfr. betænkningen om kommunale styrelsesformer og kommunalpolitikernes arbejdsvilkår m. v., kapitel IV, afsnit 2. Det er således kommunalbestyrelsen, der over for borgerne, andre myndigheder osv. har ansvaret for kommunens handlinger og undladelser, og kommunalbestyrelsen må derfor også nødvendigvis have kompetencen til at fastlægge og styre den samlede kommunale virksomhed. Hertil hører en mulighed for at sikre, at kommunal-

bestyrelsens beslutninger efterleves af de øvrige led i kommunalforvaltningen, jfr. betænkningens kap. IV, afsnit 12.

Hvorvidt kommunalbestyrelsen i det enkelte tilfælde ønsker at benytte sig af sine indgrebsmuligheder, herunder dem, der hjemles i de foreslåede bestemmelser, beror på kommunalbestyrelsens egen vurdering. Kommunalbestyrelsens indgreb efter de foreslåede bestemmelser vil i øvrigt altid kunne efterprøves af tilsynsmyndighederne og domstolene. Går indgrebet ud på en suspension, skal en sådan prøvelse finde sted, jfr. nærmere § 1, nr. 18, stk. 3 og 4, og § 2, nr. 11, stk. 4 og 5.

Spørgsmål 17:

Kan det forekomme, at ens handlinger er vægring i ét tilfælde og ikke i et andet?

Svar:

Som anført i svaret på spørgsmål 16 er det kommunalbestyrelsens vurdering, hvorvidt den i det enkelte tilfælde ønsker at benytte sig af sine muligheder for indgriben i henhold til forslaget § 1, nr. 18, henholdsvis § 2, nr. 11.

Det er en betingelse for kommunalbestyrelsens indgreb, at der foreligger vægring som beskrevet i bestemmelserne med hensyn til udførelsen af kommunale hverv.

Hersker der i det konkrete tilfælde tvivl om, hvorvidt der foreligger vægring, vil kommunalbestyrelsen kunne medvirke til en afklaring heraf, f. eks. gennem en beslutning, som pålægger den pågældende borgmester eller rådmand en nærmere fastlagt opgave til varetagelse inden for et bestemt tidsrum.

Spørgsmål 18:

Er det vægring, hvis den samlede magistrat i København ikke fører en beslutning i borgerrepræsentationen ud i livet? Hvad er betingelsen for, at det vil blive betragtet som vægring?

Svar:

Ifølge § 2, stk. 3, jfr. stk. 1, i lov om Københavns kommunes styrelse kan borgerrepræsentationen, som er kommunens styrende organ, træffe beslutning i enhver sag, der vedrører kommunen.

Foreligger der en sådan lovlig beslutning, er ethvert organ i kommunen forpligtet til at respektere denne, jfr. svaret på udvalgets spørgsmål 1. Sker dette ikke, vil borgerrepræsentationen kunne gribe ind. I forhold til magistratens medlemmer vil indgrebet i givet fald kunne ske i henhold til forslaget § 2, nr. 11.

Som anført i svaret på spørgsmål 17 er det en betingelse for et sådant indgreb, at der hos de enkelte medlemmer foreligger vægring som beskrevet i bestemmelsen. Hvorvidt der foreligger en sådan vægring, må bedømmes i det konkrete tilfælde.

Spørgsmål 19:

I bemærkningerne til lovforslaget og af den betænkning, der ligger til grund, er de foreslåede ændringer i § 66, respektive § 53 a, begrundet i et enkelt eksempel, som alle og enhver kan forbinde med borgmester Villo Sigurdssons nægtelse af at sætte arbejdet med epoxy på Lynetten i gang. Lovforslaget tager udgangspunkt i spørgsmålet om kontinuitet og overensstemmelse med lovgivning og forskrifter i kommunalforvaltningen. Af hvilken årsag er rimeligheden af at pålægge bygningsarbejdere at sætte deres helbred på spil ikke inddraget i overvejelserne? Vil sådanne andre indfaldsvinkler altid vige for »kontinuiteten« og »forvaltningsretten«?

Svar:

Den kommunale styrelseslovgivning beskæftiger sig med fordeling af kompetencer i kommunestyret. Det er et grundlæggende princip i denne lovgivning, at kompetence og ansvar følges ad.

Kommunalbestyrelsen (i København borgerrepræsentationen) har det overordnede ansvar for hele den kommunale virksomhed, jfr. svaret på spørgsmål 16.

Kommunalbestyrelsen er derfor også kompetent til at træffe afgørelse i enhver kommunen vedrørende sag. Der tilkommer ikke andre kommunale organer – som altså er underordnet kommunalbestyrelsen – nogen ret til at efterprøve, om kommunalbestyrelsens beslutninger er hensigtsmæssige, herunder ud fra de i spørgsmålet nævnte hensyn.

Det er herved forudsat, at den pågældende beslutning er lovlig, også f. eks. i relation til lovgivningen om arbejderbeskyttelse. Er dette

ikke tilfældet, vil beslutningen kunne annulleres af tilsynsmyndigheden eller domstolene.

Spørgsmål 20:

Hvilke muligheder vil mindretal have for at forfølge borgmestres vægringer af at udføre vedtagne beslutninger?

Svar:

Ifølge forslaget § 1, nr. 2 (og § 2, nr. 1) kan ethvert medlem af kommunalbestyrelsen indbringe ethvert spørgsmål – herunder også et forslag om indgreb i henhold til forslaget § 1, nr. 18 (og § 2, nr. 11) – for kommunalbestyrelsen.

Det er herefter kommunalbestyrelsens afgørelse – under politisk ansvar i forhold til vælgerne – om man ønsker at forfølge sagen, eller om man eventuelt efter omstændighederne kan acceptere, at f. eks. en beslutnings gennemførelse udsættes.

Det er herved forudsat, at kommunen ikke efter lovgivningen eller kontraktligt i forhold til borgerne eller andre myndigheder er forpligtet til at gennemføre den pågældende beslutning. I så fald er kommunalbestyrelsen også retligt ansvarlig for, at beslutningen gennemføres, og vil om fornødent kunne fastholdes på dette ansvar, efter omstændighederne af tilsynsmyndigheden og/eller domstolene.

Spørgsmål 21:

Hvilke muligheder har en beboerorganisation for eventuelt med støtte fra borgerrepræsentationsmedlemmer at forfølge en vægring, som f. eks. da Københavns borgerrepræsentation i februar 1975 enstemmigt pålagde den konservative borgmester, Alfred Wassard, at fremlægge en ny dispensationssplan for Nansensgade-området inden eller snarest efter sommerferien 1975 og denne beslutning ikke blev bragt til udførelse i de over 2 år, der gik, før borgmesteren blev afløst på posten?

Spørgsmål 22:

Hvilke tilsvarende muligheder har forældre og ansatte for at forfølge en vægring, som f. eks. da Københavns socialborgmester Pelle Jarmer af borgerrepræsentationen blev pålagt at indgå driftsoverenskomst med daginstitutionen »Stærevænget« og borgmeste-

ren undlod at gøre det med det resultat, at de pågældende forældrerepræsentanter i bestyrelsen og pædagogerne blev sat ud af daginstitutionen?

Svar:

Beboere og andre, som ønsker en sag behandlet af kommunalbestyrelsen (borgerrepræsentationen) kan henvende sig herom til kommunen (borgmesteren, borgerrepræsentationens formand, overborgmesteren eller det magistratsmedlem, hvorunder sagen hører) eller til ethvert medlem af kommunalbestyrelsen (borgerrepræsentationen).

Spørgsmål 23:

I hvilket omfang kan medhjælpende hustruer varetage offentlige hverv såsom medlemskab af en kommunalbestyrelse uden at miste den skattemæssige status som medhjælpende hustru?

Svar:

Indenrigsministeriet har forelagt spørgsmålet for ministeriet for skatter og afgifter, der har oplyst følgende:

»Bestemmelserne om medhjælpende ægtefælle findes i kildeskattelovens § 37 A.

I henhold til denne bestemmelse gælder, at hvis ægtefæller, der er sambeskattede ved indkomstårets udgang, begge har deltaget i væsentligt omfang i driften af den ene ægtefælles eller begges erhvervsvirksomhed, skal indkomsten fra denne beskattes hos den af ægtefællerne, der i overvejende grad har drevet virksomheden. Såfremt ægtefællerne anmoder herom, overføres 50 pct. dog højst for 1980: 57.400 kr. af virksomhedens overskud til den anden ægtefælle som indkomst for denne. Den skattepligtige indkomst for den ægtefælle, der efter 1. pkt. beskattes af indkomsten fra virksomheden, nedsættes med det overførte beløb.

Tidligere var det kun hustruen, der kunne blive anset som medhjælp i virksomheden, men reglerne er fra og med 1978 ændret, så begge ægtefæller kan anses for at være medhjælpende ægtefælle i den anden ægtefælles eller begge ægtefællers virksomhed.

Loven har tidligere indeholdt en regel om, at hustruen ikke kunne anses som medhjælpende, hvis hun i det pågældende indkomstår havde særskilt indkomst over et vist beløb.

Denne regel er ophævet fra og med indkomståret 1975.

Om ægtefællen skattemæssigt kan behandles som medhjælpende, afhænger herefter kun af, om dennes virksomhed har været af væsentligt omfang. 3-4 timers gennemsnitlig daglig arbejdsindsats er således tilstrækkeligt til at anse ægtefællens deltagelse i virksomheden som væsentlig.

Det afskærer ikke en ægtefælle fra at blive betragtet som medhjælpende, at vedkommende i øvrigt har haft særskilt indkomst.

Varetagelse af offentlige hverv vil kun udelukke en skatteyder fra at blive betragtet som medhjælpende ægtefælle, hvis hvervets varetagelse hindrer den pågældende i at deltage i virksomhedens drift i væsentligt omfang.«

Jeg kan henholde mig til det således anførte.

Spørgsmål 24:

Kan borgmesteren deltage i socialudvalgets møder, når der behandles personsager?

Svar:

Ifølge forslaget § 1, nr. 12 (forslaget til § 31 a, stk. 1) har borgmesteren ret til at deltage i forhandlingerne i udvalg, selv om han ikke er medlem.

I bemærkningerne til denne bestemmelse er det udtrykkeligt fremhævet, at den gælder enhver sag og ethvert forhold i en sag. Alene borgmesterens særlige indgrebsret efter forslaget § 31 a, stk. 3, hvorefter han kan standse udvalgets sagsbehandling, omfatter ikke de sager, hvor socialudvalget ikke er undergivet kommunalbestyrelsens beslutninger, jfr. den kommunale styrelseslovs § 23.

Det må imidlertid erindres, at de beføjelser, som borgmesteren foreslås tillagt i henhold til § 31 a, skal gøre det muligt for ham at varetage sine koordinerende funktioner som repræsentant for kommunalbestyrelsen, se nærmere bemærkningerne til bestemmelsen. Han skal herved påse, at kommunalbestyrelsens generelle retningslinjer iagttages af udvalgene, og at forvaltningen i det hele taget fungerer som forudsat. Han tillægges således ikke nogen egentlig kompetence til at deltage i udvalgenes umiddelbare forvaltning af deres sagsområder – endsige socialudvalgets forvaltning af dets særlige område – og

borgmesterens deltagelse i udvalgsdrøftelserne må ske under hensyntagen hertil.

Spørgsmål 25 og 26 udgået.

Spørgsmål 27:

Hvorfor er der ikke i forbindelse med gennemførelsen af udvalgsformændenes ret til at afgøre sager på udvalgets vegne fastlagt en pligt til – i en form, der er nærmere fastlagt i kommunens styrelsesvedtægt – at underrette udvalget om sådanne afgørelser?

Svar:

I § 6, stk. 2, i normalstyrelsesvedtægten for primærkommunerne findes en bestemmelse om, at borgmesterens afgørelser på kommunalbestyrelsens vegne i almindelige løbende sager, der ikke tåler opsættelse eller ikke giver anledning til tvivl, forelægges kommunalbestyrelsen til efterretning.

Det er i normalstyrelsesvedtægten udtrykkeligt markeret, at bestemmelsen kan udelades i kommunernes styrelsesvedtægter, og i normalstyrelsesvedtægten for amtskommuner er bestemmelsen ikke medtaget. Dette er dog naturligvis ikke til hinder for, at det enkelte amtsråd foreslår en tilsvarende bestemmelse optaget i sin styrelsesvedtægt.

En tilsvarende bestemmelse for så vidt angår udvalgsformandens ret til at træffe afgørelser i henhold til forslagens § 1, nr. 10 (forslaget til § 22, stk. 2), således at disse afgørelser skal forelægges udvalget til efterretning, vil ligeledes kunne optages i kommunernes styrelsesvedtægt, såfremt den enkelte kommunalbestyrelse (eller amtsråd) ønsker det.

Endvidere vil det enkelte udvalg i medfør af forslaget til § 22, stk. 2, sidste punktum, kunne foreskrive formanden at forelægge sådanne afgørelser til underretning efter nærmere fastsatte retningslinjer.

Når en sådan pligt derimod ikke foreslås fastlagt i lovgivningen, er dette i overensstemmelse med overvejelserne i betænkningen om kommunale styrelsesformer og kommunalpolitikernes arbejdsvilkår m. v., hvor det herom anføres (kapitel IV, afsnit 7.2.):

»Udvalget har i øvrigt overvejet, hvorvidt der i loven burde optages en bestemmelse om, at de af formanden afgjorte sager skal forelægges udvalget til orientering. Der ville

herigennem være mulighed for en kontrol med, hvorledes formanden udøver sine beføjelser, og udvalget ville således kunne tage stilling til, om det måtte ønske at give formanden direktiver for udøvelsen. For at undgå en unødigt overbelastning af udvalgenes dagsordener skulle der imidlertid samtidig åbnes mulighed for, at udvalgene helt eller delvis kunne fraskrive sig denne ret. En bestemmelse af dette indhold synes det dog mest hensigtsmæssig at placere i styrelsesvedtægten, således at den enkelte kommune selv kan vurdere, om den ønsker bestemmelsen indført, jfr. den tilsvarende bestemmelse i normalstyrelsesvedtægtens § 6, stk. 2, om borgmesterens afgørelser på kommunalbestyrelsens vegne.

Generelt skal man herefter anføre, at de foreslåede ændringer, der må ses i sammenhæng med begrundelsen for eksisterende regler om honorar til udvalgsformænd, i det store og hele kun vil bringe lovteksten i overensstemmelse med den praksis, som har udviklet sig. Udvalgsformanden tillægges nogle ret sædvanlige formandsbeføjelser, som udvalget har en forholdsvis let adgang til at kontrollere. Formandens ret til at træffe visse afgørelser på udvalgets vegne kan desuden føre til, at udvalget undgår at blive belastet med mere oplagte sager, uden at dette samtidig medfører, at det politiske element kobles ud af beslutningerne.«

Spørgsmål 28:

Hvad taler imod at gennemføre ret/pligt til at foretage valg af udvalgsformænd efter forholdstalsvalg i alle kommuner?

Svar:

Styrelseslovens ordning, hvorefter udvalgsformanden vælges af udvalget og kan afsættes når som helst, sikrer dermed en mulighed for løsning af det problem, at arbejdet i udvalget hæmmes på grund af strid mellem udvalgsflertallet og formanden for udvalget. Hvis der fastsættes regler om forholdstalsvalg af udvalgsformændene, må disse regler nødvendigvis suppleres med en regel om, at valgene gælder for kommunalbestyrelsens funktionsperiode, idet forholdstalsvalget ellers ville kunne blive illusorisk ved, at udvalget efterfølgende valgte en flertalsrepræsentant til formand.

Den fastlagte valgperiode kan derefter give anledning til det problem, at formanden på grund af gruppesprængninger eller andre ændringer i de politiske forhold kommer i politisk uoverensstemmelse med udvalgsflertallet, se svaret på udvalgets spørgsmål 7. Forholdstalsvalget betyder, at dette problem vil være aktuelt lige fra nedsættelsen af de udvalg, hvortil der vælges mindretalsrepræsentanter til formænd. I modsætning til styrelseslovens almindelige system vil der således ikke være nogen mulighed for, at en konflikt mellem udvalgsformanden og udvalgsflertallet kan finde en permanent løsning gennem en ufrivillig udskiftning af udvalgsformanden med en, som er i politisk overensstemmelse med udvalgets flertal.

Som anført i svaret på spørgsmål 7 vil den situation være forbundet med store betænkeligheder med hensyn til de pågældende udvalgs funktionsdygtighed.

Spørgsmål 29:

I hvor stor udstrækning er situationen den, at der i kommuner, hvor et enkelt parti har absolut flertal, alene er valgt udvalgsformænd fra det pågældende parti?

Svar:

Ifølge »Kommunal Årbog«, 1980-udgaven, er der i 42 primærkommuner og 1 amtskommune alene valgt udvalgsformænd for de stående udvalg fra et parti. Det bemærkes, at der i 6 af de pågældende primærkommuner er tale om lokale partier eller valglistes.

Spørgsmål 30:

Kunne spørgsmålet om udvalgsformændenes status ikke deles op i to principielt forskellige problemer:

- a) en sikring af rimelige aflønningsforhold og økonomisk tryghed (efterløn, 4 års valgperiode m. m.) og
- b) fastlæggelsen af en styrelsesform i de enkelte kommuner, der i højere grad end den nuværende imødekommer den faktiske arbejds- og kompetencefordeling mellem formand, udvalgsmedlemmer og borgmestre?

Svar:

Grundlaget for lovforslagets bestemmelser om udvalgsformændenes vederlæggelse, soci-

ale sikring m.v. er overvejelserne i kapitel VI i betænkningen om kommunale styrelsesformer og kommunalpolitikernes arbejdsvilkår m. v. (894/1980), navnlig afsnit 3.1.2. (side 161 f).

Disse overvejelser har resulteret i forslagets bestemmelser om vederlag, efterløn og funktionsvederlag til udvalgsformænd, jfr. § 1, nr. 4 (forslaget til § 16, stk. 7). Derimod afvises en fastlæggelse af valgperioden, jfr. tillige svarene på udvalgets spørgsmål 7 og 28.

Grundlaget for lovforslagets bestemmelser om fastlæggelsen af udvalgsformandens kompetencer, jfr. § 1, nr. 10 (forslaget til § 22) er overvejelserne i nævnte betænkningens kapitel IV, navnlig afsnit 7. På baggrund af disse overvejelser er kompetencefordelingen mellem udvalgsformand, udvalg og borgmester foreslået fastlagt i overensstemmelse med udviklingen i praksis.

Selv om overvejelserne således af systematiske grunde er adskilte, må det ikke overses, at der er en nær sammenhæng mellem en udvalgsformands (mulighed for at yde en) arbejdsindsats og de økonomiske m. v. vilkår, der ydes ham for det kommunale hverv. Denne sammenhæng er da også fremhævet flere steder i betænkningen, navnlig i kapitel VII, hvor den styrelsesmæssige mellemform mellem udvalgsstyre og magistratsstyre drøftes, jfr. også svaret på udvalgets spørgsmål 15.

Spørgsmål 31:

Finder ministeren det ikke betænkeligt, at der med lovforslaget bliver tre forskellige styreformer i primærkommunerne, hvor sigtet med kommunalreformen var én styreform?

Svar:

De kommuner, som omfattes af styrelsesloven, dvs. alle landets primærkommuner og amtskommuner med undtagelse af Københavns kommune, er yderst forskellige, ikke alene med hensyn til størrelse, men også med hensyn til struktur.

Uanset om man af principielle grunde eventuelt kunne ønske ensartede regler for den styrelsesmæssige opbygning, må det derfor erkendes, at der kan være behov for en

betydelig fleksibilitet med hensyn til den styrelsmæssige opbygning.

Dette har da også været erkendt siden kommunalreformens start og har i den kommunale styrelseslov fundet udtryk i dels mulighederne for visse variationer i alle kommunernes styrelsesvedtægter, dels muligheden for i de 4 største primærkommuner gennem styrelsesvedtægten at indføre et magistratsstyre (styrelseslovens § 64).

Det er derfor ikke noget brud med principperne i styrelseslovgivningen, at der foreslås indført (§ 1, nr. 17) en mulighed for de større kommuner for i deres styrelsesvedtægter at fravige styrelsesloven på visse punkter.

Spørgsmål 32:

Kan der ikke være behov for at gennemføre en aflønning af visse af udvalgsformændene i magistratskommunerne?

Svar:

Ministeriet har ikke på det foreliggende grundlag mulighed for at vurdere behovet for at vederlægge formændene for de faste udvalg i magistratskommunerne. Spørgsmålet har ikke været rejst over for indenrigsministeriet og har heller ikke været drøftet i udvalget vedrørende kommunalt udvalgsstyre og magistratsstyre m. v.

En eventuel vederlæggelse af den nævnte art vil imidlertid ikke kræve ændringer i forhold til de foreliggende lovforslag, idet også disse udvalgsformænd principielt er omfattet af § 1, nr. 4 (forslaget til § 16, stk. 7).

Spørgsmål 33:

Ad § 1, nr. 13.

Bør det ikke være en pligt, at der fastsættes vederlag til 1. næstformand, således at denne har ret til honorar i forbindelse med de kortere funktionsperioder i årets løb, der jo godt sammenlagt kan blive til 1 månedes borgmesterarbejde?

Svar:

Spørgsmålet om næstformandens arbejdsopgaver og om vederlag til næstformanden behandles nærmere i betænkningen om kommunale styrelsesformer og kommunalpolitikernes arbejdsvilkår m. v. (894/1980) i henholdsvis kapitel IV, afsnit 4, og kapitel VI, afsnit 3.1.4. Det er heri blandt andet fremhæ-

vet, at praksis i kommuner med hensyn til inddragelse af næstformanden i arbejdet er meget forskellig. Dette gælder såvel, når borgmesteren ikke har forfald, som med hensyn til næstformandens opgaver som stedfortrædende borgmester.

Udvalget har derfor ikke fundet det rimeligt at give generelle, bindende lovregler om næstformandens vederlæggelse, men overladt det til den enkelte kommunalbestyrelse at vurdere, om der skal tillægges ham et vederlag. Kun hvor næstformanden (eller et andet af kommunalbestyrelsens medlemmer) udpeges til at fungere som borgmester for en længere periode, foreslås der tillagt ham ret til funktionsvederlag, jfr. § 1, nr. 13 (forslaget til § 34, stk. 3). Jeg kan tilslutte mig denne vurdering.

Spørgsmål 34:

Har ministeren planer om at ændre reglerne for aflønning af udvalgsformænd, således at der gives mulighed for en forøgelse af vederlaget for socialudvalgsformænd, også i mindre kommuner?

Svar:

Hverken efter den gældende eller den foreslåede lovbestemmelse er der fastsat beløbsmæssige maksimumsgrænser for vederlag til udvalgsformænd, herunder socialudvalgsformænd.

De beløb, der hidtil af tilsynsmyndighederne er tilladt ydet, udgør for socialudvalgsformanden i primærkommunerne maksimalt 25 pct. af det maksimale borgmestervederlag i den pågældende kommune.

Som anført i bemærkningerne til § 1, nr. 4, forudsættes spørgsmålene omkring størrelsen af de faste vederlag forhandlet med de kommunale organisationer forinden indenrigsministerens fastsættelse af regler herom, og i denne forbindelse vil også spørgsmålet om udvalgsformandsvederlag eventuelt kunne rejses.

Spørgsmål 35:

I betænkning nr. 894 har det nedsatte udvalg ikke fundet, at der er brug for nye lovbestemmelser vedrørende kommunalbestyrelsesmedlemmernes informationsadgang. Ved den tidligere af Kommunernes Landsforening afholdte konference om styrelseslovgiv-

ningen (jfr. betænkningens bilag 6) var der blandt konferencedeltagerne et udtalt ønske om en generel forbedring af informationsadgangen. Der ønskedes blandt andet sikret et mindretals ret til information. Bør en sådan ikke fastlægges i lovgivningen, f. eks. i form af

- a) gennemførelse af en ret for kommunalbestyrelsesmedlemmer til at modtage udvalgsdagsordener og beslutningsreferater fra udvalg, hvoraf den pågældende ikke er medlem, om dette ønskes,
- b) gennemførelse af en ret til på anfordring i konkrete tilfælde at modtage sagskopier i samme omfang som udvalgsmedlemmer, uanset at man ikke er medlem af udvalget, samt
- c) fastlæggelse af en pligt for borgmestre til at give skriftligt og begrundet afslag på anmodninger fra et kommunalbestyrelsesmedlem om sagsindsigt (det fremgår af udvalgsbetænkningen, at ret til sagsindsigt normalt altid findes)?

Svar:

Ad punkt a): Spørgsmålet drøftes i den i spørgsmålet nævnte betænkningens kapitel VI, afsnit 6.1., hvor det blandt andet hedder:

»Der er ikke efter den gældende retstilstand, således som den blandt andet har fundet udtryk i indenrigsministeriets praksis, noget til hinder for, at dagsordener og udskrifter af beslutningsprotokollen fra udvalgs møder sendes til samtlige kommunalbestyrelsesmedlemmer. En undtagelse må dog gælde for visse af det sociale udvalgs sager, se straks nedenfor.

Udvalget finder det tilfredsstillende, at der i kommuner, hvor et kommunalbestyrelsesflertal finder en sådan ordning hensigtsmæssig, er mulighed for at etablere den. På den anden side medfører ordningen en forøgelse af den i forvejen betydelige papirstrøm til kommunalpolitikere og dermed fare for, at overblikket yderligere besværliggøres, således at de reelle muligheder for en politisk styring snarere formindskes. Ordningen bør derfor efter udvalgets opfattelse ikke gøres obligatorisk.

Mulige mellemløsninger ville være, enten at udvalgsdagsordener og udskrifter af beslutningsprotokoller fremlagdes tilgængeligt for alle kommunalbestyrelsesmedlemmer,

eller at medlemmer, som direkte anmodede derom, fik materialet tilsendt. Da det imidlertid efter udvalgets opfattelse inden for meget vide rammer må være de enkelte kommunalbestyrelser, som regulerer strømmen af informationer og papir – og det heri liggende ressourceforbrug – kan det heller ikke anbefales at lovgive for så vidt angår de skitserede mellemløsninger. Det kan alene anbefales kommunalbestyrelserne at overveje de skitserede udsendelses- og fremlæggelsesordninger.

Afsluttende skal det nævnes, at udvalget er opmærksomt på, at der kan næres andre betæneligheder ved sådanne ordninger, navnlig derved, at mindre grupper ved en overdreven anvendelse af retten til at »indbringe ethvert spørgsmål om udvalgenes virksomhed« for kommunalbestyrelsen (styrelseslovens § 22) kan forrykke den naturlige arbejdsdeling mellem kommunalbestyrelse og stående udvalg. Selv om bestemmelsen ikke giver ret til at kræve, at kommunalbestyrelsen realitetsbehandler sagen, kan den give anledning til problemer for såvel udvalgene, hvor sagsbehandlingen afbrydes og udsættes, som for kommunalbestyrelsen, hvor tidsforbruget væsentligt forøges, og hvor der kan tænkes at opstå en række problemer f. eks. omkring fortrolige oplysninger og åbne/lukkede døre ved møder. En sådan forskydning vil ej heller være i overensstemmelse med styrelseslovens principper, hvorefter kommunalbestyrelsen er det overordnede, styrende organ.

Udvalget finder dog ikke, at betænelighederne på baggrund af den foreliggende praksis er så tungtvejende, at de bør føre til ændringer i den gældende retstilstand.«

Ad punkt b): Dette spørgsmål drøftes i betænkningens kapitel VI, afsnit 6.3., hvor det blandt andet hedder:

»Udvalget har drøftet muligheden af at indføre en ret for et mindretal af en vis størrelse til af den kommunale forvaltning og de kommunale institutioner at fordrø bestemte oplysninger udleveret (kopieret, udsendt) samt – i mindre omfang – tilvejebragt. Det skal indledningsvis fastslås, at medlemmerne naturligvis i lighed med andre borgere vil kunne kræve kopier af aktstykker udleveret i henhold til offentlighedsloven. Da adgangen her er begrænset, og udleveringen forbundet med udgifter, er den imidlertid ikke tilfredsstillende, når det drejer sig om kommunalbe-

Bilag til beretning vedr. de kommunale styrelseslove
 styrelsesmedlemmer, der søger at varetage deres hverv.

Når indførelsen af en ret for mindretal til udlevering og kopiering alligevel ikke – i modsætning til en ret til at gøre sig bekendt med oplysningerne – umiddelbart kan accepteres, hænger det sammen med to forhold. Udnyttelsen af en sådan ret vil kræve en indsats af administrative ressourcer – og dermed påvirke personaleforbruget. En adgang af denne art kan med andre ord vanskeligt adskilles fra kompetencen til og ansvaret for at fastsætte personalerammer og bevillinger til administrationen. Dernæst kan administrationen, der ledes af borgmesteren, blive bragt i et dilemma, når mindretalsgrupper retter henvendelse, medmindre der kan opstilles helt klare kriterier for, hvilke oplysninger der således skal udleveres eller udsendes, og hvilke der kan kræves tilvejebragt. Da udleveringen eller tilvejebringelsen af oplysninger næsten altid kræver en vis arbejdsindsats, er det givet, at der under alle omstændigheder må være snævre grænser for, hvor tidkrævende undersøgelsesarbejder der kan kræves iværksat. Der kan f. eks. være tale om fremskaffelse af statistisk materiale, oplysninger om nabokommuners forhold m. v.

Der opstår også spørgsmål om, hvorvidt og i bekræftende fald hvordan kommunalbestyrelsens øvrige medlemmer, herunder ikke mindst borgmesteren, skal orienteres om henvendelserne. Da medlemmerne principielt bør have samme grundlag, i hvert fald med hensyn til udsendte og særligt udarbejdede oplysninger når det træffer afgørelse, kan meget tale for, at samtlige medlemmer, i det omfang der tilvejebringes oplysningsmateriale, får dette tilsendt eller på anden måde stillet til rådighed.

Det er som nævnt nødvendigt, at forvaltningens pligt til at udlevere oplysninger og iværksætte undersøgelser klart afgrænses, og da det samtidig må kræves, at informationsbegæringen fremkommer fra et vist større mindretal, f. eks. $\frac{1}{4}$ eller $\frac{1}{3}$ af medlemmerne, kan spørgsmålet om informationsfremskaffelsen mest praktisk løses på kommunalbestyrelsens møde eller – såfremt der tillige bliver tale om en sådan adgang for et udvalgsmindretal, hvilket kan være lige så rimeligt – på udvalgsrådet. Da der er tale om en mindretalsret, må informationsrettens omfang dog fastslås i lovsform, f. eks. således at det gøres

til en pligt for borgmesteren på begæring af $\frac{1}{3}$ af kommunalbestyrelsens, økonomiudvalgets eller et stående udvalgs medlemmer at tilvejebringe oplysninger, herunder økonomisk og statistisk materiale, som til brug ved behandlingen af en foreliggende sag umiddelbart eller uden større vanskelighed kan fremskaffes.

Under alle omstændigheder bliver der således tale om, at det pågældende kollegiale organ skal skønne over vanskeligheden ved at tilvejebringe det pågældende oplysningsmateriale. Da det næppe kan undgås, at vanskeligheden – i hvert fald i de typiske tilfælde – bliver sat i forhold til materialets relevans for sagens afgørelse, synes der imidlertid at være tale om en skønsmæssig afvejelse, som ikke afviger væsentligt fra den afvejelse, som efter gældende ret må foretages med hensyn til informationsniveauet, eventuelt i henseende til enkelte sager, jfr. også de ovenfor anførte betragtninger om ansvaret for indsatsen af administrative ressourcer.

Udvalget finder derfor ikke tilstrækkeligt grundlag for at foreslå en sådan regel indført. Der kan i denne forbindelse yderligere henvises til, at der for så vidt angår udleveringsspørgsmålet alene er tale om en service, idet medlemmet har adgang til at se oplysningerne, se ovenfor 6.2. og nedenfor 7.1., og at der for så vidt angår tilvejebringelsen af nye oplysninger i kommunernes praksis er et almindeligt ønske om et så højt informationsniveau, at problemet normalt ikke opstår. Alle parter, ikke mindst det flertal, som er ansvarlig for beslutningen, vil have en naturlig interesse i, at alle væsentlige oplysninger tilvejebringes.

Spørgsmålet bliver hermed en del af problemet omkring kommunens informationsniveau i almindelighed. Dette lader sig efter udvalgets opfattelse ikke fastlægge af andre end de berørte kollegiale organer, i sidste instans kommunalbestyrelsen, dog naturligvis med respekt af lovgivningens minimumsgarantier for det enkelte medlem, jfr. ovenfor 6.2. og kap. IV, afsnit 2.4.3. Det er jo også som nævnt i disse organer, at »regningen«, dvs. omkostningerne ved et højt informationsniveau, skal honoreres.

Det »rigtige« informationsniveau, som muliggør en politisk styring uden at politikerne overbelastes eller forvaltningens effektivitet anfægtes, lader sig således efter udval-

gets opfattelse ikke fastlægge generelt. Det må nok nødvendigvis have karakter af et (politisk) forlig mellem det optimale og det mulige, og vil være præget af den enkelte kommunes forhold (størrelse, politiske magtfordeling, administrationens opbygning og bemanning, lokale traditioner) og det enkelte sagsområdes beskaffenhed (generelle sager/enkelt-sager, betydende sager/mindre betydende sager).«

Ad punkt c). Kommunalbestyrelsesmedlemmernes adgang til at gøre sig bekendt med eksisterende sagsakter behandles i betænkningens kapitel VI, afsnit 6.2., hvor det antages, at et kommunalbestyrelsesmedlem efter gældende ret har adgang til på begæring at gennemse eksisterende sagsakter i kommunen, medmindre der i lovgivningen (f. eks. social- og skattelovgivningen) er faste holdepunkter for det modsatte.

Om den praktiske tilrettelæggelse af udnyttelsen af denne adgang hedder det:

»... at medlemmernes henvendelse til forvaltningen principielt må rettes gennem borgmesteren. Det skyldes, at borgmesteren i sin egenskab af daglig leder blandt andet er umiddelbart ansvarlig for tilrettelæggelsen af administrationens daglige arbejde, herunder prioriteringen af dens opgaver, hvoraf betjeningen af kommunalbestyrelsesmedlemmerne er en. Der er dog naturligvis intet til hinder for, at borgmesteren fastsætter generelle regler for udnyttelsen af retten til at se sagsakterne, også således at han ikke inddrages i de enkelte anmodninger, når blot adgangen til sagsakterne udnyttes i overensstemmelse med reglerne. Også kommunalbestyrelsen må kunne fastsætte sådanne regler, dog med respekt af borgmesterens funktion som daglig leder, dvs. som den, der umiddelbart må afgøre spørgsmål om administrationens arbejdsindsats.«

Der er således efter udvalgets opfattelse ikke tale om nogen egentlig ret for borgmesteren til principielt at afslå et medlems anmodning til at gøre sig bekendt med eksisterende sagsakter, men derimod en ret til efter omstændighederne nærmere at bestemme, hvorledes denne ret konkret kan udnyttes under hensyn til administrationens arbejde. Borgmesterens eventuelle afgørelser herom vil i øvrigt kunne rejses i kommunalbestyrelsen og efter omstændighederne over for tilsynsmyndigheden og domstolene.

Jeg kan i det hele tilslutte mig udvalgets ovenfor anførte synspunkter og vurderinger.

Spørgsmål 36:

Ad § 1, nr. 4, den foreslåede § 16, stk. 3.

Ville det ikke være rimeligt at fastslå, at der skal ydes diæter i disse tilfælde, således at det enkelte medlem ikke bringes i den situation, at den pågældende afskæres fra at tage del i en aktivitet, fordi kommunalbestyrelsen ikke har truffet beslutning herom? Det gælder samtidig også forældrevalgte og foreningsvalgte medlemmer af nævn og kommissioner.

Spørgsmål 37:

Ad § 1, nr. 1, den foreslåede § 16, stk. 8.

Var det ikke rimeligt, at der i stedet for »kan« blev skrevet: »skal« i denne paragraf?

Svar:

De ydelser, som hjemles i de i spørgsmålene omhandlede bestemmelser, skal kunne dække et meget bredt spektrum af forskelligartede hverv og situationen.

Det forekommer derfor umiddelbart uheldigt udtrykkeligt i lovteksten at fastsætte en pligt til at yde henholdsvis diæter og befordringsgodtgørelse m. v. og dermed afskære den enkelte kommunalbestyrelses muligheder for at fastsætte smidige regler, som inden for lovens rammer løbende kan tilpasses behovet.

Yderligere kan det anføres, at en sådan fastlåsning formentlig måtte forudsætte hjemmel for, at der (centralt) fastsættes detaljerede (og meget komplicerede) regler om betingelser m. v. for ydelserne, idet der ellers i praksis vil kunne opstå mange, meget vanskelige fortolkningsproblemer (Er et hverv kommunalt? Har et kursus betydning for hvervets varetagelse? Er befordringsgodtgørelsen dækkende?).

Spørgsmål 38:

Ad § 1, nr. 3, den foreslåede § 15, stk. 3.

Bør kommunalbestyrelsens afgørelse vedrørende indkaldelse af stedfortræder ikke kunne indankes af det pågældende kommunalbestyrelsesmedlem til en højere instans f. eks. tilsynsråd eller indenrigsminister? (Der er eksempler på kampafstemninger om sådanne afgørelser).

Svar:

Den i spørgsmålet nævnte bestemmelse er identisk med den gældende kommunale styrelseslovs § 15, stk. 3.

Kommunalbestyrelsens afgørelser i henhold til bestemmelsen er en prøve af, om de retlige og faktiske betingelser for stedfortræderens indkaldelse er til stede. Afgørelsen heraf vil fortsat kunne efterprøves af tilsynsmyndigheden og domstolene efter de almindelige regler, som gælder for efterprøvelse af kommunalbestyrelsesbeslutninger, herunder om der foreligger en omgælse af bestemmelsen.

En egentlig ankeadgang, således at tilsynsmyndigheden på foranledning af en klage skønmæssigt kan omgøre en kommunalbestyrelsesbeslutning, uanset om dens lovlighed ikke drages i tvivl, findes derimod ikke i styrelsesloven, og jeg finder heller ikke, at en sådan adgang bør indføres.

Spørgsmål 39:

Kunne man ikke forestille sig en regel, hvorefter en borgmester – der ikke er valgt ved forholdstalsvalg – kunne afsættes gennem et konstruktivt mistillidsvotum, såfremt den pågældende ikke gennemfører kommunalbestyrelsesbeslutninger med den fornødne effektivitet?

Svar:

Spørgsmålet om kommunalbestyrelsens indgreb over for borgmestre er behandlet i betænkningen om kommunale styrelsesformer og kommunalpolitikernes arbejdsvilkår m. v. (894/1980), kapitel IV, afsnit 12. Som det også fremgår af bemærkningerne til § 1, nr. 18 (forslaget til ny § 66), afvises i betænkningen et indgreb af politiske grunde af hensyn til kontinuiteten (side 104):

»Et kontinuitetsbrud er ikke mindst uheldigt, fordi den kommunale forvaltning i høj grad er tilrettelagt ud fra på forhånd fastlagte budgetterings- og planlægningsperioder. Under alle omstændigheder synes en udskiftning derfor at burde sammenkædes med budgetperioderne, hvorfor en forkortelse af valgperioderne synes at være at foretrække, såfremt der ønskes større politisk bevægelighed. En sådan ordning giver dog ikke muligheder for umiddelbar indskriden fra kommunalbestyrelsens side, hvortil kommer, at

manglende stabilitet og kontinuitet i de kommunalpolitiske organer under alle omstændigheder må forventes at medføre en forrykkelse af indflydelsen i den kommunale forvaltning til ugunst for de folkevalgte. Hyppigere udskiftning og ændringer i de politiske organer vil medføre, at disse i højere grad må støtte sig til viden hos og rådgivning fra de ansatte, som i denne situation bliver alene om at repræsentere kontinuiteten i kommunalforvaltningen.«

Derimod vil borgmesteren efter forslaget kunne erstattes af en anden, jfr. den foreslåede § 66, stk. 1 og 2, såfremt han vægrer sig ved – herunder forholder sig passivt over for pålæg fra kommunalbestyrelsen – at udføre de opgaver, som hører til borgmesterembedet.

Spørgsmål 40:

Har ministeren planer om at lade de kommunale organisationer være omfattet af styrelseslovgivningen?

Svar:

Det foreliggende ændringsforslag baserer sig på arbejdet i udvalget vedrørende kommunalt udvalgsstyre og magistratsstyre, og vedrører derfor kommunernes interne, styrelsesmæssige forhold.

Det har derimod ligget uden for udvalgets kommissorium at beskæftige sig med en eventuel udvidelse af området for styrelseslovgivningen, herunder tilsynsbestemmelserne.

For så vidt angår de kommunale organisationer kan jeg tilføje, at det umiddelbart må forekomme betænkeligt at lovregulere og dermed begrænse kommunernes adgang til i fællesskab at varetage deres interesser, f. eks. i forbindelse med forhandlinger med statslige myndigheder eller ved etablering af servicefunktioner.

Spørgsmål 41:

Ad § 1, nr.15.

Kommunens midler forvaltes jo både af administrationen (herunder borgmesteren) og af de administrerende udvalg (rådmænd), og disse er over for kommunalbestyrelsen ansvarlige for en »fornuftig« administration. En kritisk revision kunne derfor være et hjælpemiddel, som ville være nyttigt.

Hvorfor er der da ikke i § 42 (om revision) en bestemmelse i lighed med rigsrevisorlovens § 3, stk. 1, 2. pkt., om adgangen til at efterprøve, hvorvidt der er taget skyldigt hensyn til økonomi ved forvaltningen af de midler og driften af de virksomheder, der er omfattet af regnskabet, f. eks. ved en formulering som denne:

»Endvidere foretages en vurdering af, hvorvidt der er taget skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af de midler og driften af de virksomheder, der er omfattet af regnskabet«?

Svar:

Som anført i svaret på udvalgets spørgsmål 10 og 11 udelukker den foreslåede bestemmelse i § 1, nr. 15 (forslaget til § 42) ikke, at den enkelte kommunalbestyrelse indfører en kritisk revision.

Hvis kommunalbestyrelsen derfor finder, at en revision som anført i spørgsmålet er et nyttigt hjælpemiddel, kan den indføre en sådan, herunder i forhold til udvalg, borgmestre, rådmænd og administration.

Det er alene den pligtmæssige indførelse af en *obligatorisk* økonomisk-kritisk revision, hvorefter revisionen tillægges en lovbestemt ret til at udøve dispositionskritik mod de kommunalpolitiske organer, der afvises i lovforslagets bemærkninger.

Spørgsmål 42:

Har økonomiudvalget ikke sådanne beføjelser i forbindelse med udarbejdelsen af årsbudget og budgetoverslag, at det kunne være rimeligt at trodse betænelighederne vedrørende observatørordninger i almindelighed og åbne for en mulighed – en fakultativ ordning – som en kommunalbestyrelse kan benytte sig af, hvis den ønsker at indføre en observatørordning for ikke-repræsenterede grupper?

Svar:

I betænkningen »Kommunale styrelsesformer og kommunalpolitikernes arbejdsvilkår m. v.« (nr. 894/1980) drøftes generelt spørgsmålet om kommunalbestyrelsesmedlemmers adgang til at overvære møder i udvalg, som de ikke er medlemmer af, se kap. VI, afsnit 6.4.

Overvejelserne har dannet baggrund for den foreslåede bestemmelse i § 20, stk. 3, idet som anført i bemærkningerne til denne bestemmelse det må anses for uheldigt, at der i udvalgmøderne er regelmæssig deltagelse – med eller uden taleret – af andre kommunalbestyrelsesmedlemmer end udvalgets medlemmer. Dels kan det virke ulige i forhold til de kommunalbestyrelsesmedlemmer, der ikke har praktisk mulighed for at deltage i så mange møder, dels kan det betyde en flytning af forhandlingerne fra kommunalbestyrelsens principielt offentlige møder til de ikke-offentlige udvalgmøder.

Disse betæneligheder gør sig imidlertid ikke på samme måde gældende ved økonomiudvalgets afsluttende behandling af forslag til årsbudget og flerårige budgetoverslag. Dels er der her kun tale om nogle få møder årligt, og dels følger det direkte af lovgivning, at årsbudget og flerårige budgetoverslag skal behandles to gange af kommunalbestyrelsen.

Under forudsætning af, at ordningen kan begrænses til økonomiudvalgets afsluttende behandling af budgettet, og at kommunalbestyrelsen og økonomiudvalget får mulighed for at tilrettelægge de nærmere retningslinjer for en sådan observatørordning ud fra ønsker og behov i den enkelte kommune, vil jeg derfor ikke stille mig afvisende over for, at der i loven åbnes adgang for indførelsen af den i spørgsmålet nævnte observatørordning.

Spørgsmål 43:

Kunne observatørordninger ikke tænkes gennemført i magistratsstyrede kommuner, hvor udvalgene ikke er administrerende og der derfor ikke er de samme principielle betæneligheder ved at lade andre kommunalbestyrelsesmedlemmer overvære udvalgmøder?

Svar:

De faste udvalg i magistratskommunerne har som nævnt i spørgsmålet andre arbejdsopgaver end de stående udvalg i de udvalgsstyrede kommuner.

De varetager således ikke den umiddelbare forvaltning af kommunens anliggender, men har som deres hovedopgave over for byrådet (borgerrepræsentationen) at afgive betænkning i sager, som byrådet (borgerrepræsentation)

tionen) sender til udvalget, jfr. nærmere betænkning om kommunale styrelsesformer og kommunalpolitikernes arbejdsvilkår m. v. (894/1980), bilag 1.

I praksis har de faste udvalg imidlertid en betydelig mødeaktivitet, jfr. nævnte betænkningens bilag 2. Hensynet til, at udvalgenes effektivitet ikke anfægtes gennem en udvidelse af deltagerkredsen, har således også vægt i magistratskommunerne.

Hertil kommer, at de øvrige betænkkeligheder ved observatørordninger, jfr. betænkningens kap. VI, afsnit 6.4., tillige er til stede i magistratskommunerne.

Det gælder således blandt andet respekten for styrelseslovgivningens detaljerede regler om antal og fordeling af udvalgspladser, den således i lovgivningen fastlagte balance mellem de repræsenterede synspunkter, mulighederne for at bevare udvalgsforhandlingernes uformelle, fortrolige karakter samt den ulige stilling, medlemmerne har med hensyn til mulighederne for at udnytte adgangen til at overvære alle udvalgs møderne.

Spørgsmål 44:

Bør en eventuel personalerepræsentation ved udvalgs møder ikke være et spørgsmål, som det pågældende udvalg beslutter i samarbejde med den pågældende forvaltningschef?

Svar:

Gennem den kommunale valglov og den kommunale styrelseslov fastlægges det, hvorledes repræsentanter for befolkningen deltager i styrelsen af de kommunale anliggender, herunder hvorledes den indbyrdes fordeling af medlemspladserne i forhold til de repræsenterede synspunkter (partier, valglistor) finder sted.

Lovgivningen regulerer således nøje sammensætningen af de organer, som tillægges kompetence og dermed ansvar for kommunens virksomhed.

Blandt de organer, hvis sammensætning således er fastlagt i forhold til vælgerne stilletagen, er økonomiudvalg og stående udvalg. En formal eller reel ændring af repræsentationen og dermed indflydelsen i disse organer må derfor foregå via ændringer i lovgivningen.

I betænkningen om kommunale styrelsesformer og kommunalpolitikernes arbejdsvilkår m. v. (894/1980) er der i sammenhæng med de såkaldte observatørordninger (kap. VI, afsnit 6.4.) fremført en række argumenter mod at lade ikke-medlemmer deltage i udvalgs møderne som permanente ordninger.

Endvidere behandles spørgsmålet om en eventuel ret for ansatte til at deltage i udvalgs møder i betænkningens kapitel IV, afsnit 10.5.3., hvor det blandt andet hedder:

»Til fordel for sådanne rettigheder kunne tale, at kommunalpolitikere således blev sikret en faglig behandling af sagerne samt en mulighed for under sagsbehandlingen at få sagerne belyst gennem spørgsmål til de tilstedeværende ansatte. Som ovenfor nævnt må det anses for god forvaltningsskik, som normalt følges i kommunene, at sager forbedres af administrationen, og som nærmere drøftet i kap. VI, afsnit 6, er det normalt, at ansatte deltager i udvalgs møderne. Praksis vil derfor som altovervejende hovedregel svare til den tilstand, som en sådan regel ville påbyde. Når udvalget til trods herfor alligevel ikke kan anbefale sådanne lovfæstede rettigheder for de ansatte, skyldes det også her et ønske om ikke at antaste og begrænse de kommunalpolitiske organers muligheder for at tilrettelægge møde- og sagsbehandlingsprocedurer, herunder eventuelt at fravige de normale fremgangsmåder, når særlige hensyn efter de folkevalgtes opfattelse taler herfor. Det må også i denne sammenhæng erindres, at disse udadtil alene bærer ansvaret for kommunens forvaltning. Tilstedeværelsen af ansatte må derfor være en ret for de politiske organer, ikke en ret for de ansatte.«

Jeg kan tilslutte mig disse vurderinger.

Spørgsmål 45:

Hvad er størrelsen af det vederlag, der ydes til medlemmer af Københavns borgerrepræsentation?

Svar:

Medlemmerne af Københavns borgerrepræsentation modtager et fast vederlag på p. t. (1. april 1980) 590,28 kr. pr. måned. Beløbet er skattefrit.

Spørgsmål 46:

Ad § 1, nr. 2.

Ville det ikke under hensyn til nærdemokratiet og til beskyttelsen af mindretal i en kommunalbestyrelse være mere i overensstemmelse med tidens krav om fuld offentlighed i forbindelse med kommunens arbejde, at § 11, stk. 1, 2. pkt., affattedes således:

»Udvalgene og kommunalbestyrelsens formand skal meddele det enkelte medlem de oplysninger til sagen, som denne forlanger«, idet flertallet ellers ville kunne afskære *det enkelte* medlem fra oplysninger?

Svar:

De enkelte medlemmers adgang til oplysninger i medfør af den i spørgsmålet nævnte bestemmelse svarer nøje til den eksisterende adgang i henhold til den gældende styrelseslovs § 22, som afløses af den forelåede § 1, nr. 2 (forslaget til § 11, stk. 1).

Herom hedder det i betænkningen om kommunale styrelsesformer og kommunalpolitikernes arbejdsvilkår m. v. (894/1980), kapitel IV, afsnit 2.3.2.4.:

»Som nævnt ovenfor giver § 22 ikke et kommunalbestyrelsesmedlem ret til at få en sag realitetsbehandlet i kommunalbestyrelsen. På den anden side kan det dog heller ikke antages, at kommunalbestyrelsens flertal kan afskære det enkelte medlem fra at få reelle oplysninger om sagen. Hvis det antages, at medlemmet må nøjes med intetsigende oplysninger fra udvalget, giver § 22 ingen beføjelser til medlemmerne, udover hvad der følger af den almindelige forslagsret, jfr. ovenfor, og bestemmelsen bliver således indholdsløs. Medlemmet må derfor have krav på, at udvalget, normalt gennem sin formand, giver sådanne oplysninger om bestemte, nærmere præciserede anliggender inden for udvalgets virksomhedsområde, at kommunalbestyrelsen (dens enkelte medlemmer) kan tage stilling til, om man finder udvalgets virksomhed i disse anliggender i overensstemmelse med de af kommunalbestyrelsen udstukne rammer og øvrige regler for udvalgets arbejde.

Det må imidlertid erkendes, at der ikke lader sig opstille mere præcise krav til de oplysninger, som enkeltmedlemmer kan kræve i medfør af § 22, og at kommunalbestyrelsen må have ret vide rammer med hensyn til at skønne over, hvornår udvalgets oplysningspligt er opfyldt. Det hænger sammen

med, at det er kommunalbestyrelsen, der i første række har rådighed over sagernes oplysningsniveau, dvs. bestemmer, hvornår en sag er sådan oplyst, at der foreligger et forsvarligt beslutningsgrundlag. Også som almindelig regel kan der her kun antages at tilkomme enkeltmedlemmer nogle minimumskrav, som ikke lader sig præcisere generelt, og det kan næppe antages, at § 22 i denne henseende skulle give medlemmerne en særstilling.

Med andre ord må bestemmelsen give det enkelte medlem en ret til fra udvalget at modtage sådanne oplysninger, at han har et rimeligt grundlag for at skønne over, om udvalget i det pågældende anliggende inden for sit område efter hans opfattelse har handlet i overensstemmelse med rammerne for sin virksomhed. Efter omstændighederne, f. eks. hvis en sag er under forberedelse, må medlemmet lade sig nøje med summariske oplysninger, f. eks. om hvorledes sagen søges oplyst.«

Hertil kommer imidlertid, at ethvert medlem antages at have ret til at gøre sig bekendt med eksisterende sagsakter i kommunen, jfr. svaret på udvalgets spørgsmål 35, hvor tillige enkeltmedlemmers ret til at forlange nye oplysninger tilvejebragt omtales.

Spørgsmål 47:

Ad § 1, nr. 11.

Er det overladt til formanden på kommunalbestyrelsens vegne selv at afgøre, om en sag ikke giver anledning til tvivl?

Svar:

Som nævnt i bemærkningerne til forslaget vil det i første omfang altid være formandens skøn, om betingelserne for udnyttelsen af hans beføjelser (at sagen haster eller ikke giver anledning til tvivl) er til stede. Det er imidlertid samtidig forudsat, at der (fortsat) i styrelsesvedtægten vil være mulighed for at foreskrive, at borgmesterens afgørelser i henhold til denne bestemmelse skal forelægges kommunalbestyrelsen til efterretning.

I denne forbindelse vil kommunalbestyrelsen om fornødent kunne kritisere formandens vurdering og give ham retningslinjer for det fremtidige skøn, blot disse ikke reelt fratager borgmesteren hans lovbestemte kompetence.

Spørgsmål 48:

Ad § 1, nr. 17, den foreslåede § 65, stk. 3.

Vil den foreslåede ordning, hvorefter udvalgsformændene er fødte medlemmer af økonomiudvalget, ikke give det politiske flertal en urimelig fortrinsstilling i økonomiudvalget?

Der henvises til, at af økonomiudvalgets 7 pladser vil i en typisk kommune de 6 pladser være besat af borgmesteren samt formændene for socialudvalget, teknisk udvalg, kulturudvalget, ejendomsudvalget og havneudvalget.

Svar:

Ifølge forslaget § 1, nr. 17 (forslaget til § 65) skal udvalgsformændene i de mellemformsstyrede kommuner vælges ved forholdstalsvalg.

Da eventuelle yderligere medlemmer af disse kommuners økonomiudvalg endvidere vælges ved forholdstalsvalg »i forlængelse« af udvalgsformændene, jfr. nærmere bestemmelserne i stk. 3, sidste punktum, bliver den politiske fordeling af pladserne i økonomiudvalget ganske svarende til fordelingen i de udvalgsstyrede kommuner.

Spørgsmål 49:

Ad § 1, nr. 18, og § 2, nr. 11.

Vil ministeren ikke finde det mere demokratisk at lade den gruppe, som har valgt den suspenderede borgmester, rådmand eller udvalgsformand, udpege det kommunalbestyrelses- eller magistratsmedlem, der under en suspension skal varetage den pågældende opgave?

Svar:

Når en borgmester, rådmand eller udvalgsformand afsættes i henhold til § 1, nr. 18 (eller § 2, nr. 11), anses han som fritaget for sit hverv, jfr. bestemmelsens stk. 4 in fine

(stk. 5 in fine). Er den pågældende valgt ved forholdstalsvalg, besættes pladsen derefter i henhold til styrelseslovgivningens almindelige principper af den gruppe, som har valgt ham eller hende til posten.

I den periode som går, indtil afsættelsen er endelig, besættes hvervet derimod af kommunalbestyrelsens flertal.

I bemærkningerne til bestemmelsen begrundes denne forskel med, at det tungtvæjende hensyn på det korte sigt er hensynet til kommunens funktion, mens der – hvis indgrebet bliver permanent – må ske en genoprettelse af den politiske balance, som i øvrigt er fastlagt i styrelsesloven.

I betænkningen »Kommunale styrelsesformer og kommunalpolitikernes arbejdsvilkår m. v.« (bet. 894/1980) kapital IV, afsnit 12, betones ligeledes, at der i disse situationer ofte kan være et behov for, at kommunalbestyrelsesflertallets lovlige beslutninger hurtigt gennemføres. Dette behov vil næppe i alle tilfælde imødekomes, hvis en ny repræsentant for samme mindretalsgruppe sættes til at varetage gennemførelsen. Det må i denne forbindelse erindres, at suspension kun kan finde sted ved ulovlig vægring – ikke af politiske grunde – men at en sådan vægring kan have baggrund i en politisk holdning hos den pågældende hvervsindehaver, en holdning som kan være fælles for mindretalsgruppen.

Der kan endvidere peges på, at ulovlig vægring i enkeltsager m. v. ligeledes medfører, at flertallet sørger for varetagelsen af opgaverne, jfr. lovforslagets § 1, nr. 18 (stk. 1) og § 2, nr. 11 (stk. 1 og 2), og at dette antages at være gældende ret i magistratskommunerne, hvis et medlem af magistraten f. eks. vægrer sig ved at efterkomme en kommunalbestyrelses beslutning.

Den foreslåede regel skal således sikre, at den demokratisk valgte kommunalbestyrelses lovlige beslutninger kan gennemføres, også i en konfliktsituation.

Bilag 2

2 af udvalget stillede samrådsspørgsmål og indenrigsministerens skriftlige besvarelse heraf

Spørgsmål G:

Ad ministerens besvarelse af spørgsmål 46.

Der ønskes en uddybning af besvarelsen, især af 4. afsnit.

Svar:

Som nævnt i slutningen af ministerens svar på udvalgets spørgsmål 46 antages det i betænkningen om kommunale styrelsesformer og kommunalpolitikernes arbejdsvilkår m. v. (nr. 894/1980), at ethvert medlem har ret til at gøre sig bekendt med *eksisterende sagsakter*.

Drejer det sig derimod om *nye oplysninger* (som skal indhentes, beregnes osv.) antages det, at det er kommunalbestyrelsen, der indenfor vide rammer må fastlægge sagernes oplysningsniveau, se navnlig betænkningens kapitel VI, afsnit 6.3.

Når der siges »inden for vide rammer«, er det fordi de enkelte medlemmer – som er ansvarlige for deres stillingtagen – må have visse minimumskrav, nemlig at sagerne er således oplyst, at der er grundlag for en forsvarlig stillingtagen.

Det lader sig imidlertid ikke gøre generelt at beskrive, hvornår disse minimumskrav er opfyldt.

Spørgsmålet vil i givet fald kunne rejses over tilsynsmyndigheden og domstolene.

På den anden side synes det at indebære helt uoverskuelige konsekvenser såvel for effektiviteten som ressourceforbruget i kommunernes forvaltning, såfremt der som foreslået i spørgsmål 46 skulle gives hvert enkelt medlem adgang til at forlange supplerende

eller alternative planer, budgetter, beregninger osv.

Spørgsmål H:

Ad ministerens besvarelse af spørgsmål 47.
Der ønskes en uddybning af besvarelsen.

Svar:

Den gældende bestemmelse om borgmesterens adgang til at afgøre visse sager på kommunalbestyrelsens vegne er uheldigt formuleret, idet den ved det *dobbelte* krav om, at der *både* skal være tale om en almindelig løbende sag og at sagen enten skal være hastende eller ikke give anledning til tvivl, indsnævrer borgmesterens handlingsmuligheder urimeligt i forhold til de beføjelser, der uden lovbestemmelser antages at tilkomme en formand for et kollegialt organ. Det er således et ganske almindeligt træk i arbejdsformen for kollegiale organer i den offentlige forvaltning, at formanden kan afgøre visse sager på kollegiets vegne, f. eks. hvor formanden på grundlag af en foreliggende praksis kan forudse, hvorledes afgørelsen vil falde ud.

Den foreslåede affattelse af bestemmelsen tilsigter derfor kun at tillægge formanden for kommunalbestyrelsen beføjelser, der svarer til dem, der i almindelighed tilkommer en formand for en kollegialt organ.

Det må understreges, at den gældende betingelse om, at sagerne skal afgøres *på kommunalbestyrelsens vegne* opretholdes. Bestemmelsen giver således ikke borgmesteren ret til at afgøre sager på *udvalgenes* vegne og bestemmelsen vil derfor formentlig også i fremtiden være af begrænset betydning.

Bilag til beretning vedr. de kommunale styrelseslove

Bilag 3

DE SAMVIRKENDE INVALIDEORGANISATIONER

København, den 26. marts 1980

*Folketingets kommunale udvalg
Christiansborg
1218 København K*

Vedr.: Forslag om ændring af de kommunale styrelseslove

De Samvirkende Invalideorganisationer har et par gange overfor skiftende indenrigsministre rejst problemet omkring handicappedes deltagelse i kommunale råd, og har herunder peget på det ønskelige i, at den kommunale styrelseslov indeholdt en bestemmelse herom.

Vi tillader os derfor, under henvisning til lovforslagets § 1, nr. 4, den kommunale styrelseslovs § 16, at anmode folketingets kommunale udvalg om at overveje denne mulighed.

I forbindelse med særforborgens udlægning, og den dermed følgende lovgivning, er normalisering og integration blevet den politiske målsætning for handicappolitikken.

Efter De Samvirkende Invalideorganisationers opfattelse må dette indebære, at alle barrierer for handicappedes deltagelse på egne betingelser og på lige fod med andre borgere søges ryddet af vejen.

Deltagelse i kommunalt arbejde, som en række handicappede allerede i dag gør som kommunalbestyrelsesmedlemmer, forudsætter i visse tilfælde praktisk bistand.

Det gælder således for bevægelseshæmmede, at der ofte er tale om transportproblemer, både til og inde i f. eks. rådhuset. – Blinde vil herudover have behov for assistance, der sikrer at den nødvendige information kan tilflyde den pågældende, hvilket kan indebære indlæsning på bånd af forskelligt stof, samt i visse tilfælde sende bistand. – For

døve vil tolkebistand normalt være påkrævet, ligesom dette kan være tilfældet for tunghøre, skønt problemerne i denne forbindelse ofte kan løses ved tekniske hjælpemidler.

De her omtalte hjælpeforanstaltninger, der skal muliggøre at handicappedes deltagelse i kommunalpolitik bliver mere end en teoretisk mulighed, er selvfølgelig ikke gratis.

De Samvirkende Invalideorganisationer finder på denne baggrund, at det er helt i overensstemmelse med den politiske målsætning om normalisering og integration af handicappede, at den kommunale styrelseslov kommer til at indeholde en bestemmelse med henblik på afhjælpning af de her nævnte problemer.

Ligeledes finder vi under hensyntagen til tankegangen om normalisering og integration, at vort ønske ikke kan afvises med henvisning til det sociale systems hjælpeforanstaltninger. – Der er ikke her tale om et socialt problem, men et praktisk problem vedr. deltagelse i kommunalpolitik. – Ej heller kan vi finde – af samme grund – det er tilfredsstillende, at man mener sådanne »problemer bør løses af de enkelte kommuner og amter som en selvfølgelighed«, som tidligere udtrykt af indenrigsministeren og Kommunernes Landsforening overfor os. – For skønt vi ikke betvivler at den gode vilje er til stede, er det efter vor erfaring langtfra altid tilstrækkeligt til at løse vore medlemmers problemer.

Med venlig hilsen

SVEND JENSEN

Underbilag

Indenrigsministerens kommentar til skrivelsen af 26. marts 1980 fra De Samvirkende Invalideorganisationer

INDENRIGSMINISTERIET

Den 19. maj 1980

I forbindelse med forslaget om ændring af de kommunale styrelseslove har De Samvirkende Invalideorganisationer i skrivelse af 26. marts 1980 (L 170 - bilag 1) peget på problemerne omkring handicappedes deltagelse i kommunale råd.

De Samvirkende Invalideorganisationer henstiller i skrivelsen, at det overvejes gennem en ændring i den kommunale styrelseslovgivning at sikre handicappede deltagelse i det kommunalpolitiske arbejde på lige vilkår med andre borgere.

I betænkningen »Kommunale styrelsesformer og kommunalpolitikernes arbejdsvilkår m. v.« (nr. 894/1980) behandles blandt andet spørgsmålet om praktisk støtte og hjælpemidler m. v. til kommunalpolitikere, jfr. betænkningens kap. VI, afsnit 8. Som det fremgår heraf, består der en vidtgående frihed for den enkelte kommunalbestyrelse til at stille sådanne ydelser til rådighed for medlemmerne. Hertil kommer, at der efter lovforslagets § 1, nr. 4 (forslaget til § 16, stk. 8) er mulig-

hed for, at kommunalbestyrelsen yder befordringsgodtgørelse til medlemmerne. I begge tilfælde vil der være mulighed for ved fastsættelsen af ydelserne at tage hensyn til medlemmer, som på grund af handicap måtte have særlige behov for støtte.

Indenrigsministeriet er imidlertid fortsat af den opfattelse, at det rejste problem ikke er egnet til en regulering gennem lovregler. Man kan herved henvise til, at en bedømmelse af behovet for støtte ikke alene må forudsætte en vurdering af lokale, men tillige af individuelle forhold.

Indenrigsministeriet finder det således ikke hensigtsmæssigt, at der i den kommunale styrelseslovgivning fastsættes bestemmelser, der forpligter kommunerne til bestemte ydelser på dette område, men indenrigsministeriet er enig i, at kommunalbestyrelserne bør vise imødekommenhed i tilfælde, hvor handicappede medlemmer har behov for særlig støtte.

Bilag 4

KØBENHAVNS BORGERREPRÆSENTATION

Den 5. maj 1980

*Folketingets kommunaludvalg**Folketinget**Christiansborg**1218 København K*

Undertegnede repræsentanter for partiernes grupper i borgerrepræsentationen skal herved opfordre folkettinget til at ændre Københavns kommunes styrelseslov, således at udvalgsformændene for de faste udvalg vælges efter forholdstalsvalgmetoden.

AXEL CLAUSEN

Det konservative folkeparti

MARGIT HANSEN

Danmarks kommunistiske parti

KNUD ERIK HANSEN

Socialistisk folkeparti

THYGE SCHAK NIELSEN

Retsforbundet

ELHARDT MADSEN

Centrum-demokraterne

Det er et gennemgående træk i styrelsesloven, at indflydelse fordeles efter gruppernes størrelse. Vi finder det væsentligt, at den indflydelse, formændene for udvalgene har, også fordeles efter dette princip.

ELSE EGELUND

Venstresocialisterne

GRETHE CHRISTOFFERSEN

Fremskridtspartiet

KIRSTEN PETERSEN

Det radikale venstre

HANNE SEVERINSEN

Venstre

THORKILD WEISS MADSEN

Christianialisten

Underbilag

Indenrigsministerens kommentar til skrivelsen af 5. maj 1980 fra repræsentanter for 10 partigrupper i Københavns borgerrepræsentation

INDENRIGSMINISTERIET

Den 19. maj 1980

I skrivelse af 5. maj 1980 til folketingets kommunaludvalg, videresendt til indenrigsministeriet som udvalgets L 170 – bilag 10, har repræsentanter for 10 partigrupper i Københavns borgerrepræsentation opfordret til, at kommunens styrelseslov ændres, således at formændene for de faste udvalg vælges ved forholdstalsvalg.

I denne anledning skal jeg bemærke, at det – som der nærmere er redegjort for i svaret på udvalgets spørgsmål 28 vedrørende forslag til lov om ændring af de kommunale styrelseslove (L 170) – er forbundet med sto-

re betænkeligheder som almindelig regel at gøre forholdstalsvalg af udvalgsformænd obligatorisk.

Selv om borgerrepræsentationens faste udvalg i modsætning til de stående udvalg i de udvalgsstyrede kommuner ikke er administrerende, men som hovedregel alene skal forberede borgerrepræsentationens beslutninger, har de betænkeligheder, som knytter sig til udvalgets funktionsdygtighed i tilfælde af alvorlige uoverensstemmelser mellem formanden og udvalgsflertallet, også her betydelig vægt.

Bilag 5

KOMMUNERNES LANDSFORENING

København, den 8. maj 1980

*Folketingets kommunaludvalg
Christiansborg Slotsplads 1
1218 København K*

Hermed tillader man sig til det ærede udvalg at fremsende en rapport fra en konference den 25. april 1980, som landsforeningen afholdt for en repræsentativ kreds af kommunalpolitikere, der hverken er borgmestre eller udvalgsformænd.

Formålet med den nævnte konference var på baggrund af betænkning nr. 894/1980 om kommunale styrelsesformer og kommunalpolitikernes arbejdsvilkår m. v. samt indenrigsministerens forslag til ændringer af de kommunale styrelseslove (lovforslag nr. L 170) i en sådan deltagerkreds nærmere at drøfte de nuværende – og fremtidige – vilkår for det kommunalpolitiske arbejde, herunder spørgsmålet om borgerligt ombud, frihed fra erhvervsarbejde, de økonomiske vilkår, de kollegiale organers arbejdsform, de »menige« kommunalpolitikeres kontakt med administrationen og adgang til information, mellemformsstyre m.v.

Konferencen kan betragtes som en fortsættelse af en konference, som landsforeningen afholdt for den samme deltagerkreds i efteråret 1979. Rapporten fra denne konference er optaget i ovennævnte betænkning som bilag 6.

Vedlagte rapport indeholder alene en uprioriteret gengivelse af de synspunkter, der kom frem på konferencen, fra enkeltpersoner eller større eller mindre grupper. Landsfore-

ningens bestyrelse, som vil få rapporten forelagt i sit møde den 16. maj 1980, har således ikke taget stilling til disse synspunkter, men landsforeningen har ønsket at fremsende rapporten til det ærede udvalg med henblik på, at den kan indgå i grundlaget for udvalgets overvejelser i anledning af indenrigsministerens lovforslag.

Landsforeningen skal dog i denne forbindelse tillade sig at pege på, at man gerne ser, at indenrigsministeriet nærmere overvejer spørgsmålet om de enkelte kommunalbestyrelsesmedlemmers modtagelse af og adgang til information i forskellige former, herunder modtagelse af dagsordener og beslutningsprotokoller fra udvalg, man ikke er medlem af, aktindsigt i bestående sager m. v., idet sådanne overvejelser formentlig naturligt kan tage udgangspunkt i den gennemgang og drøftelse af disse spørgsmål, der er indeholdt i betænkningen. Landsforeningen mener ikke at kunne udelukke, at der kan være behov for konkret vejledning til kommunerne vedrørende de muligheder for informationsadgang, som lader sig etablere allerede på det nuværende retsgrundlag, der jo ikke tilsigtes ændret.

Denne skrivelse og rapporten er samtidig sendt til indenrigsministeriet, Amdtsrådsforeningen i Danmark og deltagerne i ovennævnte konference.

THORKILD SIMONSEN

/ O. Ingvarsten

Underbilag 1

KOMMUNERNES LANDSFORENING

Kommunale styrelsesformer og kommunalpolitikernes arbejdsvilkår

Rapport fra konference på Hotel Scandinavia, København, den 25. april 1980

Forord

Kommunernes Landsforening gennemførte i efteråret 1979 en konference i Vejle om den enkelte kommunalpolitikers arbejdsvilkår m. v. med henblik på at få disse forhold nærmere belyst af kommunalpolitikere, der hverken var borgmestre eller udvalgsformænd. Rapporten fra denne konference, som blev tilsendt konferencedeltagerne og indenrigsministeriets udvalg vedrørende kommunalt udvalgs- og magistratsstyre, er optaget som bilag 6 i betænkning nr. 894: »Kommunale styrelsesformer og kommunalpolitikernes arbejdsvilkår m. v.«

På konferencen i Vejle meddelte formanden for Kommunernes Landsforening, at man ville overveje at afholde en ny konference om de spørgsmål, der er blevet behandlet i indenrigsministeriets udvalg. Udvalget har nu tilendebragt sit arbejde med afgivelse af betænkning, februar 1980, og indenrigsministeren har fremsat forslag til lov om ændring af de kommunale styrelseslove i overensstemmelse med de af udvalget stillede forslag.

Kommunernes Landsforening besluttede i denne anledning at afholde en ny konference med de samme deltagere som på konferencen i Vejle. Formålet hermed var at få belyst, om de ønsker, der blev rejst af deltagerne på den første konference, i tilstrækkeligt omfang er tilgodeset i betænkningen.

Konferencedeltagernes synspunkter på betænkningen og lovforslaget er her refereret, som de er fremsat på konferencen. De kan på ingen måde siges at være repræsentative for alle deltagerne, men må blot opfattes som en uprioriteret oversigt over meningstilkendegivelserne. I afsnit 1 gives et kort resumé af de fremsatte synspunkter, afsnit 2 omtaler vilkårene for det kommunalpolitiske

arbejde, afsnit 3 kommunalpolitikernes kontakt med administrationen og adgang til information, afsnit 4 mellemformer mellem udvalgsstyre og magistratsstyre og afsnit 5 redegør for synspunkterne på lovforslagets gennemførelse m. v.

Programmet for konferencen samt deltagertegnelse fremgår af bilag 1 og 2.

1. Resumé af konferencedeltagernes synspunkter

Der var tilfredshed hos flertallet af konferencedeltagerne med, at de økonomiske vilkår for den enkelte kommunalpolitiker efter lovforslaget nu kan forventes forbedret. Men der var enighed om, at flere penge ikke i sig selv forbedrer kommunalpolitikernes arbejdsvilkår. Man ønskede derfor en art tillidsmandsbeskyttelse af kommunalpolitikere, der er privat ansatte, så de sikres ret til frihed til at udøve kommunalt hverv og sikkerhed mod afskedigelse, medmindre der foreligger tvungne grunde. Man opfordrede til, at der blev rettet henvendelse til arbejdsmarkedets parter for at få en sådan ret fastslået.

Der blev udtrykt ønske om, at kommunerne skal yde befordringsgodtgørelse til kommunalpolitikere også inden for egen kommune.

Endvidere var der et bredt ønske om en ret til tilskud til sekretærhjælp, litteratur, telefonabonnement m. v. for at forbedre den enkelte politikers muligheder for at være velforberedt i det kommunale arbejde.

En stor del af konferencedeltagerne var skuffede over, at udvalget ikke ønskede en bedre sikring af især mindretallets adgang til information. Det gjaldt både den almindelige adgang til information, men også muligheden for iværksættelse af alternative konsekvensberegninger, observatørdeltagelse i ud-

valg, hvor man ikke er medlem samt en mere smidig adgang til at få oplysninger direkte fra administrationen uden borgmesterens tiladelse.

Der var enighed blandt deltagerne om, at både »mellemformsmodellen« og magistratsstyre generelt ville vanskeliggøre den enkelte politikeres arbejdsvilkår, først og fremmest fordi disse styreformere bygger på en professionalisering af de ledende politikere.

2. Vilkårene for det kommunalpolitiske arbejde

2.1. Borgerligt ombud og ret til frihed fra erhvervsarbejde

Mange af konferencedeltagerne fandt, at de problemer, der er forbundet med at få tilstrækkelig tid til det kommunalpolitiske arbejde ikke er løst med forslaget om 30 dages løn til kommunalpolitikere. Der er behov for regler, der sikrer den enkelte politiker mere tid til det kommunalpolitiske arbejde, f. eks. som en programmerklæring om retten til frihed fra erhvervsarbejde til udøvelse af kommunale hverv. Tillidsmandsbeskyttelsen kunne her virke som en model for en sådan ret, idet man herved kunne sikre, at den der har interesse for at deltage i det kommunalpolitiske arbejde ikke forhindres heri eller afskediges, medmindre der foreligger tvungende grunde. Der blev specielt peget på de private ansatte lønmodtageres problem med at få fri. En deltager mente, at man i fremtiden formentlig vil opleve, at der vil være flere arbejdsløse i det kommunalpolitiske arbejde. Det blev begrundet med, at kommunalpolitikere på grund af manglende ret til frihed fra erhvervsarbejde enten lettere fyres eller har vanskeligere ved at blive ansat, da det er til ulempe både for arbejdsgiveren og kollegerne, at man er meget bort fra arbejdspladsen for at klare politikerjobbet. Dette gælder både for privat og offentligt ansatte. Det blev påpeget, at behovet for regler, der sikrer kommunalpolitikere ret til frihed bør aftales af arbejdsmarkedets parter, og der blev i denne forbindelse fremsat ønske om, at der tages initiativ til at rejse dette spørgsmål overfor arbejdsmarkedets parter.

I modsætning til de fremførte synspunkter om en sikring af den enkelte politikeres arbejdsvilkår blev det synspunkt fremhævet, at man ikke bør påtvinge arbejdsgiverne en pligt til at give medarbejdere fri til at vareta-

ge de kommunale hverv. Det er i stedet interessen, der skal bære det kommunalpolitiske arbejde.

Der blev udtrykt tilfredshed med, at reglerne om borgerligt ombud både med hensyn til opstilling og valg til kommunale forsamlinger ikke foreslås begrænset. Der var også tilfredshed med, at adgangen til at lade sig repræsentere ved stedfortræder generelt lige-stilles med adgangen til at forlade kommunalbestyrelsen, samt at der derudover foreslås en mulighed for at indkalde stedfortræder til det konstituerende møde og 2. behandling af budgettet. I denne forbindelse blev det af nogle af deltagerne fremhævet, at det ikke som foreslået i betænkningen, er hensigtsmæssigt at sanere den enkelte politikers hverv i bestyrelser, råd, nævn m. v. Det er ofte her, man som politiker får indblik i borgernes indstilling til kommunalpolitiske spørgsmål.

2.2. Økonomiske vilkår for det kommunalpolitiske arbejde

Der var blandt konferencedeltagerne generel tilfredshed med forslaget om et fast vederlag for deltagelse i det kommunalpolitiske arbejde. Det blev dog erkendt, at de uligheder, der er mellem offentligt ansatte, privat ansatte og selvstændigt erhvervsdrivende, ikke hermed er udjævnet, bl. a. fordi ikke alle kan købe erstatningsarbejdskraft for fraværet på arbejdspladsen.

Der var fra de fleste deltagere tilslutning til, at det efter lovforslaget bliver valgfrit, om man vælger det faste vederlag eller erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Flere fandt dog, at der er store problemer forbundet med at dokumentere omfanget af den tabte arbejdsfortjeneste for privat ansatte og navnlig for selvstændige.

Konferencedeltagerne var stort set enige om, at forslaget til ændring af styrelseslovens § 16, stk. 8, »Kommunalbestyrelsen kan yde befordringsgodtgørelse samt godtgørelse for fraværet fra hjemstedet i forbindelse med varetagelse af kommunale hverv« bør ændres til, at der ydes befordringsgodtgørelse. Mange mente, at udvalgets formulering kunne give anledning til ret forskelligartede fortolkninger i kommunerne, idet praksis i dag er ganske varierende.

Flere deltagere mente, at det samme ville være tilfældet med forslaget til § 16, stk. 3: »Der *kan* endvidere med tilsynsmyndighedens samtykke ydes diæter for andre kommunale hverv, der udføres efter valg af kommunalbestyrelsen eller kommunens beboere, samt for deltagelse i kurser m.v., der må anses af betydning for udøvelsen af hvervet, herunder af hvervet som kommunalbestyrelsesmedlem«.

Der var også her bred tilslutning til, at ydelsen af omtalte diæter ikke bør afgøres lokalt, men sker efter generelt gældende regler, hvorfor formuleringen bør ændres til, at der *ydes* diæter, osv.

De handicappedes specielle problemer i det kommunalpolitiske arbejde blev særligt fremhævet. Der blev peget på, at handicappedes vilkår generelt er ringe, idet de ikke i den kommunale styrelseslovgivning er sikret en ret til økonomisk kompensation for ekstraudgifter til transport, hjælpemidler m. v.

Spørgsmålet om kommunal støtte til det kommunalpolitiske arbejde blev fremhævet af flere af deltagerne. Der var her et udbredt ønske om en ret til tilskud til sekretærbistand, litteraturanskaffelser, hjælpemidler osv. for at forbedre den enkelte kommunalpolitikers muligheder for at kunne være velforberedt. Der blev stillet spørgsmål ved betænkningens formuleringer på side 167 øverst, hvor der tales om, at økonomisk støtte, der ikke ydes direkte til lovnormerede funktioner vil kunne betyde en anfægtelse af kommunen som forvaltningsenhed med en folkevalgt, kollegial ledelse med risiko for, at kommunalbestyrelserne udvikler sig til lokale parlamenter. Det blev i denne forbindelse påpeget, at vilkårene for kommunalpolitikernes politiske arbejde i de kollegiale organer, især på grund af ny lovgivning og sagerens stigende kompleksitet i de seneste år er blevet forringet. Dette begrundet et stigende behov for tilvejebringelse af hjælpemidler til politikerne i udøvelsen af deres lovmæssige politiske funktioner. Det blev derfor fremsat som et forslag, at i modsætning til udvalgets indstilling bør kommunalpolitikere i styrelsesloven sikres en ret til at kunne få kommunal støtte til sekretærbistand, hjælpemidler m. v.

2.3. Arbejdet i de kollegiale organer

Flere af mødedeltagerne udtalte sig om udvalgets overvejelser i betænkningen side 167-169 om eventuel taletidsbegrænsning, regler om maksimal mødelængde m. v. Der var bred enighed om, at der ikke bør lovgives på dette område, da det vil ændre det grundprincip i det kommunale styre, at de kollegiale organer selv fastlægger deres arbejdsform.

Det blev dog nævnt, at for store stående udvalg (dvs. over 5 medlemmer) ofte kunne medvirke til uforholdsmæssigt lange udvalgs-møder. Der blev peget på behovet for regler som kan sikre, at udvalgene ikke bliver for store og i hvert fald har færre medlemmer end halvdelen af kommunalbestyrelsens medlemmer.

Det blev endelig under dette punkt nævnt, at indenrigsministeriets udvalg havde beskæftiget sig for meget med kommunalpolitikeres økonomiske vilkår.

Udvalget burde have beskæftiget sig mere med vigtigheden af at politikerne koncentrerer sig mere om de overordnede politiske spørgsmål (planlægning, prioritering) i stedet for med trivielle småsager.

Det blev fremhævet, at tendensen til at beskæftige sig med småsager utvivlsomt ville blive styrket ved fast aflønning af politikere og en forbedret aflønning til udvalgsformænd, idet professionaliseringen af politikerne herved ville blive fremmet. Det blev konkret foreslået, at kommunalpolitikere kun skal kunne vælges for tre perioder, idet der henvistes til, at 1. periode i høj grad er en oplæringsperiode.

3. Kommunalpolitikernes kontakt med administrationen og adgang til information

Der blev af mange konferencedeltagere udtrykt skuffelse over, at indenrigsministeriet ikke havde efterkommet de klart udtalte ønsker på Vejle-konferencen om en lovsikring af den enkelte politikers adgang til information.

Det blev således gentaget på denne konference, at den enkelte kommunalpolitiker bør have adgang til al den information, som den enkelte politiker skønner at have behov for. Det bør ikke være muligt for kommunalbestyrelsen selv at fastlægge og eventuelt begrænse informationsniveauet, idet der herved er en risiko for en tilfældig administration af

Bilag til beretning vedr. de kommunale styrelseslove

informationsmulighederne. Flere fandt udvalgets bekymringer for en arbejdsmæssig overbelastning af den enkelte politiker ved en fri informationstilgang for overdrevne. Den enkelte politiker må selv være i stand til at afgøre, hvad der er tilstrækkelig information og til at »si« overflødig information fra.

Der blev peget på, at tilstrækkelig information ret beset handler om en sikring af mindretallets rettigheder ved at de ikke forment adgang til at få oplysninger. Betænkningen fastslår ganske vist, at »der næppe i lovgivningen kan findes holdepunkter for at nægte et kommunalbestyrelsesmedlem adgang til eksisterende sagsakter« (side 172). Det blev fremhævet, at det ville være mere rimeligt at vende problemstillingen om og i stedet sikre det enkelte medlem en aktiv informationsret efter følgende retningslinjer:

Ethvert kommunalbestyrelsesmedlem bør have:

- ret til efter anmodning herom at få overblik over den information der findes (dagsordener, referater, sagsfremstillinger m. v.).
- ret til efter anmodning herom at få alt sagsrelevant materiale udleveret.
- ret til efter anmodning herom i givet fald at få et skriftligt begrundet afslag med angivelse af hjemmel for afslaget.

Der blev af flere deltagere udtrykt skuffelse over, at indenrigsministeriets udvalg ikke har foreslået en udvidet informationsadgang for $\frac{1}{3}$ eller $\frac{1}{4}$ af et udvalgs eller kommunalbestyrelsens medlemmer til at få tilvejebragt særlige oplysninger, såsom konsekvensberegninger, særlige beregninger af virkningerne af alternative forslag, undersøgelser m. v. Man fandt, at det af hensyn til mindretallets funktionsvilkår ville være nødvendigt med en lovmæssig sikring af denne mindretalsret på lige fod med de allerede gældende mindretalsrettigheder.

Det blev endvidere fremhævet, at en ret til for det enkelte kommunalbestyrelsesmedlem at være observatør i udvalg, hvor vedkommende ikke er medlem, bør fastlægges i styrelsesloven, fordi især mindretallet herigennem sikres en vigtig mulighed for information om sagsområderne i de udvalg, hvor man ikke er repræsenteret. Observatørerne bør ikke have tale- og stemmeret, men kun ren observatørstatus.

Imod dette forslag blev der fra en anden deltager rejst den indvending, at observatørordningen hurtigt udvikler sig til en delta-gerordning, som kan være stærkt medvirkende til forlængelse og komplicering af udvalgs møderne. Det bør dog fastholdes som en ret, at der er adgang til at følge budgetlægningen i udvalg, hvor man ikke er medlem, idet især enmandsgrupperne ellers er fortabt i budgetlægningen.

Endelig fandt enkelte deltagere, at udvalgs møderne burde åbnes for offentligheden for at ændre det lukkede præg, det kommunale arbejde har for mange borgere. Dette føles især at være påkrævet i magistratskommunerens rådgivende udvalg.

Flere deltagere fandt det urimeligt, at alle henvendelser om tilladelse til at få oplysninger fra administrationen principielt skal gå gennem borgmesteren. En række kommuner praktiserer i denne forbindelse en ganske restriktiv informationsformidling til »menige« politikere. Der blev peget på, at en opblødning af dette princip kunne ske ved, at borgmesteren efterfølgende får orientering fra forvaltningschefen om, at der er givet oplysninger til en politiker. En mulighed kunne tillige være, at indenrigsministeriet udarbejder en standarddelegation fra borgmester til forvaltningschef, så adgangen til forvaltningen kunne smidiggøres. Under alle omstændigheder må den enkelte politikers selvstændige anvendelse af forvaltningens medarbejdere bygge på et gensidigt tillidsforhold. Hvor der er problemer med at få tilstrækkelige oplysninger, skyldes det oftest enten en stærk centralisering af informationsadgangen hos borgmesteren eller, at forvaltningens medarbejdere er i tvivl om, hvilke oplysninger der må udleveres. Begge situationer betyder, at det er besværligt for den enkelte kommunalpolitiker at få adgang til tilstrækkelig information.

Flere af konferencedeltagerne så den manglende vilje til at foreslå informationsrettighederne fastslået i styrelseslovgivningen som et udtryk for, at udvalget ikke havde ønsket at forskyde magtbalancen mellem de ledende politikere, borgmester og udvalgsformænd på den ene side og de »menige« politikere på den anden side.

4. Mellemsformer mellem udvalgsstyre og magistratsstyre samt øvrige forslag til ændringer i styrelsesloven

Der var bred enighed om, at man hverken ønskede »mellemsformsmodellen« eller magistratsstyre indført i flere kommuner. Der lægges i disse ordninger op til en professionalisering af især de ledende politikere, et forhold, som vanskeliggør den enkelte politikers arbejdssituation.

Der blev rejst tvivl om fordelene for den kommunale enhedsforvaltning ved »mellemsformsmodellens« regel om, at udvalgsformændene er obligatoriske medlemmer af økonomiudvalget. I stedet for at forbedre samordningen af kommunens forskellige sektorer kunne det indebære, at beslutninger i højere grad tages som »studehandler«, hvor ændringer inden for et udvalgsområde kun kan gennemføres som modtydelser inden for de andre udvalgsområder. Det blev således understreget, at effekten af at have alle udvalgsformændene samlet i kommunens koordinationsorgan i høj grad afhænger af de politiske forhold i kommunen.

5. Forslagets gennemførelse m. v.

Flere deltagere undrede sig over, hvorfor det haster så meget med at få gennemført de foreslåede ændringer, idet mange problemer i betænkningen ikke forekommer at være tilstrækkeligt belyst, ligesom kommissoriet for udvalget var for snævert og dermed udelod væsentlige emner. Især fandt man, at spørgsmålene om f. eks. sekretærbistand, større inddragelse af borgere m. v. burde belyses yderligere og have mulighed for at blive diskuteret grundigt i de enkelte kommunalbestyrelser, inden folketinget behandler forslagene. Andre deltagere fandt, at der trods alt var forbedringer i forslagene. Det ville være uheldigt, hvis forslagene først kunne træde i kraft ved valgperioden, der starter i 1986 i stedet for 1982, som det er intentionerne med de fremlagte ændringsforslag.

Der var bred enighed om, at med betænkningen og forslagene til ændringer i styrelsesloven var der trods alt åbnet gode muligheder for en videreførelse af debatten om de kommunale styrelsesformer og kommunalpolitikernes arbejdsvilkår, som på længere sigt kunne indebære mere gennemgribende ændringer af det kommunale styre end de forslag, indenrigsministeriets udvalg er fremkommet med.

KOMMUNERNES LANDSFORENING

**Program for konference om kommunale styrelsesformer og kommunalpolitikernes arbejdsvilkår,
fredag den 25. april 1980**

- Kl. 10.00–10.30 Velkomst og introduktion ved formanden for Kommunernes Landsforening, rådmand Thorkild Simonsen, Århus.
- Kl. 10.30–12.00 Debat om vilkårene for det kommunalpolitiske arbejde, jfr. særlig betænkningens side 148–170.
- Kl. 12.00–13.15 Frokost.
- Kl. 13.15–14.45 Debat om kommunalpolitikernes kontakt med administrationen og adgang til informationer, jfr. særlig betænkningens side 170–182.
- Kl. 14.45–15.00 Kaffepause.
- Kl. 15.00–16.00 Debat om mellemløst mellem udvalgsstyre og magistratsstyre, jfr. betænkningens side 182–204, samt øvrige forslag i forslaget til ændring i lov om kommunernes styrelse, jfr. betænkningens kapitel VIII.
- Kl. 16.00 Afslutning.

KOMMUNERNES LANDSFORENING

Deltagere i konference den 25. april 1980

Socialdemokratiet

Knud Hammer Sørensen, Ringkøbing
 Birte Wetter, Hobro
 Annelise Hansen, Ballerup
 Jørn Rasmussen, Hasle
 Lone Lunding Olsen, Stenløse
 Arsenio Maxen, Sallingsund
 Ingvar Rasmussen, Køge
 Mogens Olsen, Vamdrup
 Jytte Siegfredsen, Møldrup
 Goldi Valentini, Nexø
 Kristen Madsen, Gedved
 Ove Enggaard Nielsen, Røddekro
 Ebba Hribar, Nakskov
 Frode Johansen, Struer

Hans Daugaard Peters, Haderslev
 Willy Nielsen, Nakskov

Fremskridtspartiet

Ove Hollen, Hjørring
 Niels Højbjerg, Frederikshavn
 Børge Daugaard Pedersen, Vamdrup

Kommunisterne

Alice Faber, Holbæk
 Anton Kanstrup, Ålborg

Centrum-demokraterne

I. C. Rasmussen, Åbybro

Venstre

Karen Bjerre Madsen, Holstebro
 Ingelise Aagaard, Billund
 Rud Nielsen, Bramming
 Bent Ole Rensbro, Dragsholm
 Gunnar Nørskov Pedersen, Århus
 P. Reimann Jensen, Roskilde
 Inger Møller, Roskilde
 Jørgen Kaj Svendsen, Tølløse
 J. Chr. Frost, Randers
 P. Skov Christensen, Kolding

Venstresocialisterne

Hans Nielsen, Lyngby-Taarbæk

Andre (særlistet)

Jan Løve Bjerregaard, Tølløse
 Poul Sorgenfri Ottosen, Nørre Djurs
 Erik Ludvigsen, Ålborg
 Ida Naur, Gentofte
 Arne Bisgaard, Arden

*Særlig indbudte**Socialdemokratiet*

Søren Eriksen, Gørlev
 Vagn Særkjær, Århus

Det konservative folkeparti

Agnete Dollerup Nielsen, Høje-Tåstrup

Det radikale venstre

Tage Dræbye, Albertslund (fra kl. 13.00)

Kommunisterne

P. B. Rasmussen, Odense

*Andre (særliste)**Det konservative folkeparti*

Valdemar Emmery, Egtved
 Jørgen Rasmussen, Åbybro
 Bodil Clausen, Sæby
 Nanna Thomsen, Haderslev
 Bend Elin, Holmegaard
 Hanne Høeg, Søllerød
 Grethe Pedersen, Høje-Tåstrup

Det radikale venstre

Torben Ourø Jensen, Næstved
 Karen Kvist, Roskilde
 Povl Bendix Knudsen, Vejen

Socialistisk folkeparti

Ole Pedersen, Allerød

Særlige sagkyndige

Amtmand Chr. Hyltoft, Roskilde amt

Kommunernes Landsforenings bestyrelse

Thorkild Simonsen, Århus

Axel Jørgensen, Munkebo

Carl Alstrup, Aaskov

Kommunernes Landsforening

O. Ingvarsen

Jørgen Nue Møller

J. Birch Jensen

E. Bull Andersen

Henrik Christoffersen

Jens Chr. Birch

Hans Otto Jørgensen

Tove Johansen

Marianne Boysen

Torben Carlsen

Underbilag 2

Indenrigsministerens kommentar til skrivelsen af 8. maj 1980 fra Kommunernes Landsforening

INDENRIGSMINISTERIET

Den 19. maj 1980

I skrivelse af 8. maj 1980 har Kommunernes Landsforening til folketingets kommunaludvalg fremsendt en rapport fra en konference, som landsforeningen har afholdt for en kreds af kommunalpolitikere, der hverken er borgmestre eller rådmænd.

Udvalget har (L 170 – bilag 12) anmodet om indenrigsministeriets kommentarer til henvendelsen fra Kommunernes Landsforening.

I denne anledning skal man bemærke, at de i henvendelsen nævnte forslag og problemer indgående er behandlet i betænkningen »Kommunale styrelsesformer og kommunalpolitikernes arbejdsvilkår m. v.« (bet. 894/1980), og at der ikke på konferencen synes at være fremkommet egentlige nye synspunkter eller argumenter i forhold til de i betænkning

gen drøftede.

Endvidere kan det nævnes, at problemstillinger som nøje svarer til en række af dem, der drøftes i rapporten, er behandlet nærmere i udvalgets spørgsmål og indenrigsministeriets svar herpå, se navnlig numrene 14, 35, 36, 37, 38, 46 og 48.

Kommunernes Landsforening tager i fremsendelsesskrivelsen ikke stilling til rapporten eller dens enkelte forslag, men foreningen bemærker dog, at det ikke kan udelukkes, »at der kan være behov for konkret vejledning til kommunerne vedrørende de muligheder for informationsadgang, som lader sig etablere allerede på det nuværende retsgrundlag«. Indenrigsministeriet er opmærksom på dette synspunkt.